

ARTES SERVIUNT VITAE
SAPIENTIA IMPERAT

PROCES KARNY SENSU LARGO
RZECZYWISTOŚĆ I WYZWANIA

Księga jubileuszowa
Profesora Tomasza Grzegorzcyka
z okazji 70. urodzin

ARTES SERVIUNT VITAE
SAPIENTIA IMPERAT

PROCES KARNY SENSU LARGO
RZECZYWISTOŚĆ I WYZWANIA

Księga jubileuszowa
Profesora Tomasza Grzegorzcyka
z okazji 70. urodzin

redakcja naukowa
Radosław Olszewski

oraz

Dariusz Świecki, Jarosław Kasiński
Piotr Misztal, Katarzyna Rydz-Sybilak
Amadeusz Małolepszy

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa



Wolters Kluwer



WYDAWNICTWO
UNIwersytetu
ŁÓDZKIEGO

WARSZAWA-ŁÓDŹ 2019



Fot. Maciej Andrzejewski, Centrum Promocji UL


UNIWERSYTET
ŁÓDZKI

Tomasz Grzegorz

PROFESOR TOMASZ GRZEGORCZYK
– WYBITNY NAUKOWIEC,
ZNAKOMITY SĘDZIA, CENIONY
DYDAKTYK, A PRZEDE WSZYSTKIM
WSPANIAŁY CZŁOWIEK

Z pewnością nie będzie przesady w stwierdzeniu, że Profesor Tomasz Grzegorzczak jest postacią wyjątkową, wyróżniającą się wszechstronną wiedzą i zaangażowaniem. Podkreślić w szczególności należy już na wstępie w pełni udane i cenione przez wielu łączenie przez Jubilata jeszcze do niedawna (lata 1999–2016) roli naukowca z rolą praktyka, czyli sędziego orzekającego w Izbie Karnej Sądu Najwyższego. Powiązanie to wywarło znaczący wpływ zarówno na naukę prawa, jak i orzecznictwo sądowe. Pan Profesor zresztą już wcześniej z powodzeniem godził pracę naukowo-dydaktyczną na Uniwersytecie Łódzkim z wykonywaniem zawodu radcy prawnego w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Łodzi czy też orzekaniem w Samorządowym Kolegium Odwoławczym w Łodzi.

Profesor Tomasz Grzegorzczak to niewątpliwie jeden z najwybitniejszych przedstawicieli doktryny prawa karnego procesowego *sensu largo*. Trzeba podkreślić, że zainteresowania badawcze Jubilata są bardzo szerokie; dotyczą one postępowania karnego, prawa karnego skarbowego, materialnego i procesowego prawa wykroczeń, a także prawa karnego materialnego i kwestii ustrojowych. Dorobek naukowy Profesora Tomasza Grzegorzczaka obejmuje ponad 340 publikacji, wśród których są liczne monografie, komentarze do ustaw, rozdziały w monografiach, artykuły naukowe, glosy do orzeczeń, a także recenzje. Jubilat często prezentował swoje poglądy również na konferencjach naukowych. Warto w tym miejscu także wspomnieć, że Pan Profesor jest współautorem (z profesorem Januszem Tylmanem) wielokrotnie wznawianego, powszechnie cenionego podręcznika *Polskie postępowanie karne*.

Dorobek naukowy Profesora Tomasza Grzegorzczaka stanowi istotny i trwały wkład do polskiej nauki. Dość powiedzieć, że trudno znaleźć pracę z zakresu procesu karnego *sensu largo*, w której nie byłoby odwołań do publikacji Pana Profesora. Ich liczba przy tym ciągle wzrasta, gdyż Jubilat stale pracuje nad kolejnymi opracowaniami. Nie trzeba przy tym nikogo przekonywać o „lekkim piórze” Profesora Tomasza Grzegorzczaka. Jubilat potrafi dostrzec sedno problemu, trafnie go zdiagnozować oraz celnie i przystępnym językiem wskazać sposoby rozstrzygnięcia analizowanych kwestii.

Działalność naukowa Pana Profesora była wielokrotnie nagradzana. Wskazać tu można choćby uhonorowanie Jubilata w 1980 r. indywidualną nagrodą Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za rozprawę doktorską pt. *Obrońca w postępowaniu*

przygotowawczym, czy też indywidualną nagrodą w prestiżowym konkursie czasopisma „Państwo i Prawo” na najlepsze prace habilitacyjne, uzyskaną w 1988 r. za monografię pt. Wnioskowy tryb ścigania czynów karalnych.

Znaczący jest również wkład Profesora Tomasza Grzegorzcyka w orzecznictwo sądowe. Trzeba podkreślić, że w trakcie pełnienia służby w Sądzie Najwyższym Jubilat był sędzią sprawozdawcą w wielu sprawach o istotnym znaczeniu dla stosowania prawa, wliczając w to uchwały Sądu Najwyższego (na przykład uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 23 marca 2011 r., I KZP 32/10, dotycząca kontroli operacyjnej). Pan Profesor, postrzegając prawo w szerokiej perspektywie, pochylał się nad problemem prawnym, starając się przedstawiać rozwiązania, niekiedy nawet *prima facie* nietypowe czy nieoczywiste, ale najbardziej optymalne w danej sprawie.

Podkreślenia wymaga również istotny wpływ Profesora Tomasza Grzegorzcyka na działalność legislacyjną. Jubilat był współtwórcą projektu kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, który uchwalono w 2001 r. Przez wiele lat uczestniczył w pracach Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego i zespołów problemowych do zmian legislacyjnych, których działalność zaowocowała nowelizacjami: ustawy z 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze czy kodeksu postępowania karnego z 1997 r., w tym tzw. wielką nowelizacją procedury karnej, która weszła w życie 1 lipca 2015 r.

Profesor Tomasz Grzegorzcyk od 1971 r. jest związany z Wydziałem Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego, w którym rozpoczął pracę po ukończeniu studiów i zdobywał kolejne szczeble kariery naukowej. Jako przełożony dba o rozwój kadry naukowej, potrafi dostrzec u ludzi potencjał i go wyzwolić. Zgromadził dzięki temu zespół osób tworzących jedną z największych katedr na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego, a także wśród Katedr Postępowania Karnego w polskich uczelniach wyższych. Pan Profesor stworzył grupę, w której spotykają się i współpracują przedstawiciele różnych pokoleń. Należy podkreślić, że czworo pracowników kierowanej przez Jubilata Katedry Postępowania Karnego i Kryminalistyki uzyskało stopień naukowy doktora habilitowanego. Pan Profesor jest także promotorem dwudziestu dwóch doktorów nauk prawnych, a kolejni Jego doktoranci mają otwarte przewody doktorskie. Ponadto na seminariach magisterskich wypromował kilkuset młodych adeptów prawa.

O szczęściu mogą mówić osoby uczestniczące w dyskusjach naukowych, obejmujących również analizy problemów prawnych, z którymi Pan Profesor mierzył się w Sądzie Najwyższym. Można w takich sytuacjach obserwować błyskotliwość, wielką wiedzę Jubilata, intuicję prawniczą, a także umiejętność swobodnego posługiwania się językiem polskim i kształtowania argumentacji opartej na znaczeniu słów czy choćby umiejscowieniu znaków interpunkcyjnych. Pozwala to Panu Profesorowi sięgać po różne rodzaje wykładni i kształtować nowatorskie, oryginalne interpretacje, nierzadko niedostrzegalne dla innych. Ma się wówczas poczucie uczestniczenia w intelektualnej uczcie, pozwalającej wkroczyć w świat autentycznej naukowej twórczości.

Profesor Tomasz Grzegorzcyk jest również niezwykle cenionym dydaktykiem, którego zajęcia – wykłady oraz seminaria magisterskie i doktoranckie – cieszą się zawsze dużym zainteresowaniem studentów i doktorantów. Poziom merytoryczny i zaangażowanie Pana Profesora w nauczanie są bardzo wysoko oceniane, o czym świadczą choćby coroczne wyniki wypełnianych przez studentów ankiet ewaluacyjnych. Zajęcia prowadzone przez

Jubilata należą do wyczekiwanym również przez słuchaczy studiów podyplomowych: Prawa Podatkowego oraz Prawa Karnego Skarbowego. Wielokrotnie z wiedzy i doświadczenia Pana Profesora korzystali ponadto, podczas różnego rodzaju szkoleń, także praktycy prawa: sędziowie, prokuratorzy, radcowie prawni, adwokaci czy pracownicy organów administracji skarbowej.

Wreszcie, co warte szczególnego podkreślenia, Profesor Tomasz Grzegorzczak, pomimo osiągnięcia wielu sukcesów naukowych i zawodowych, pozostaje bezpośrednią, niezwykle skromną i otwartą osobą, która rozciąga wokół siebie bardzo życzliwą atmosferę. Zawsze pamięta i wykazuje troskę o tych, z którymi pracuje na co dzień, znajdując czas na pytania o rodzinę, najbliższych, dzieci. Chętnie rozmawia także o podróżach i miejscach, które warto zwiedzić. Pan Profesor każdemu poświęca czas, chętnie służąc radą i pomocą. Te cechy sprawiają, że Jubilat jest niezwykle szanowany i lubiany zarówno przez zespół Katedry, jak i innych pracowników Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego, a także studentów i doktorantów. Cieszył się i nadal cieszy również sympatią sędziów i pracowników Sądu Najwyższego.

Warto w tym miejscu powiedzieć kilka słów o Małżonce Pana Profesora, Pani Elżbiecie Miller-Grzegorzczak, która zawsze jest obok, otacza opieką i stwarza Jubilatowi najlepsze warunki do pracy. Obserwowana przez nas wieloletnia relacja jest niezwykle cennym świadectwem uczucia i szacunku, jakim darzą się Państwo Elżbieta i Tomasz Grzegorzczakowie.

Wszystko to przekonuje, że Profesor Tomasz Grzegorzczak jest wyjątkową postacią, będącą godnym i zarazem niedoścignionym wzorem dla nas, Jego uczniów.

Łódź, wrzesień 2019 r.

Zespół Katedry Postępowania Karnego
i Kryminalistyki Wydziału Prawa i Administracji
Uniwersytetu Łódzkiego

SYLWETKA PROFESORA TOMASZA GRZEGORCZYKA

Profesor Tomasz Grzegorzczak urodził się 6 września 1949 r. w Piotrkowie Trybunalskim. Po ukończeniu liceum ogólnokształcącego w rodzinnym mieście, podjął w 1967 r. studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Łódzkiego (taką nazwę nosił Wydział do 1970 r.). Podczas studiów korzystał ze stypendium uniwersyteckiego oraz stypendium sądowego Sądu Wojewódzkiego w Łodzi. Studia ukończył z wyróżnieniem i w 1971 r. uzyskał tytuł magistra prawa na podstawie pracy magisterskiej na temat umowy komisu, przygotowanej pod kierunkiem profesora Adama Szpunara. Zaproponowano Mu wówczas objęcie stanowiska asystenta w Zakładzie Postępowania Karnego, kierowanym przez profesora Mieczysława Siewierskiego. Zakład wchodził w skład Instytutu Prawa Karnego, na czele którego stał profesor Janusz Tylman. Będąc asystentem, Profesor Tomasz Grzegorzczak ukończył aplikację sądową w Sądzie Wojewódzkim w Łodzi.

W roku 1978 uzyskał stopień naukowy doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Obrońca w postępowaniu przygotowawczym*, przygotowanej pod kierunkiem profesora Janusza Tylmana. Dysertacja ta ukazała się drukiem dopiero w 1988 r., wcześniej bowiem zastrzeżenia do niej zgłaszał urząd cenzorski. Stopień doktora habilitowanego Pan Profesor uzyskał w 1987 r. na podstawie monografii zatytułowanej *Wnioskowy tryb ścigania czynów karalnych*, wydanej w 1986 r.

Po uzyskaniu habilitacji został powołany na stanowisko docenta w Katedrze Postępowania Karnego i Kryminalistyki na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego, a w 1991 r. na stanowisko profesora nadzwyczajnego. W 1994 r. objął funkcję kierownika Zakładu Postępowania Karnego, którą pełnił do 2018 r. W 1995 r. Prezydent RP nadał Mu tytuł profesora nauk prawnych, natomiast w 1997 r. uzyskał stanowisko profesora zwyczajnego. W roku 2001 został powołany na kierownika Katedry Postępowania Karnego i Kryminalistyki, którą to funkcję pełni do dziś.

Jako pracownik Uniwersytetu Łódzkiego Profesor Tomasz Grzegorzczak aktywnie współpracował z zagranicznymi ośrodkami naukowymi. W związku z tym odbył w latach 1978–1994 kilkumiesięczne staże naukowe na uniwersytetach w Segedzie, Wiedniu, Giessen, Moskwie i Salonikach.

Profesor Tomasz Grzegorzczak ma imponujący dorobek naukowy, obejmujący 347 publikacji naukowych, wśród których jest 47 opracowań książkowych (w tym monografii, komentarzy i podręczników), około 90 rozdziałów w opracowaniach zbiorowych i zwartych, 170 artykułów naukowych, ponadto liczne glosy do orzeczeń sądowych, recenzje, sprawozdania naukowe, a także kilka redakcji naukowych.

Profesor Tomasz Grzegorzcyk wypromował w Uniwersytecie Łódzkim 22 doktorów nauk prawnych, a kolejni Jego doktoranci mają otwarte przewody doktorskie. Pan Profesor był także recenzentem w 18 przewodach doktorskich, 20 habilitacyjnych, trzech dotyczących nadania doktoratu *honoris causa* (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Uniwersytet Warszawski) oraz po jednym w przedmiocie odnowienia doktoratu (Uniwersytet Łódzki) i w przedmiocie nadania tytułu honorowego profesora (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie), a także w siedmiu postępowaniach o nadanie tytułu profesora (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Uniwersytet Warszawski i Polska Akademia Nauk oraz dwukrotnie Uniwersytet w Białymstoku i Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu).

Poza pracą naukowo-dydaktyczną Profesor Tomasz Grzegorzcyk wykonywał w latach 1987–1999 zawód radcy prawnego, pracując w oddziałach Banku PKO BP SA w Łodzi oraz w instytucjach służby zdrowia. Orzekał też w Samorządowym Kolegium Odwoławczym w Łodzi. W latach 1995–1999 był członkiem Kolegium Najwyższej Izby Kontroli, powoływany dwukrotnie na to stanowisko przez ówczesnego Marszałka Sejmu. Ze wskazanej działalności pozauniwersyteckiej zrezygnował po powołaniu Go na stanowisko Sędziego Sądu Najwyższego w lutym 1999 r. Funkcję tę Pan Profesor pełnił do października 2016 r., kiedy przeszedł w stan spoczynku. Ponadto od 1992 r. prowadził szkolenia dla sędziów, prokuratorów, radców prawnych, adwokatów oraz pracowników urzędów i izb skarbowych z zakresu postępowania karnego i prawa karnego skarbowego.

Profesor Tomasz Grzegorzcyk brał również aktywny udział w działalności legislacyjnej. W latach 1995–2002 był członkiem Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego w Zespole do spraw Zmian Prawa Wykroczeń, a od 1999 r. przewodniczył temu Zespołowi. Był współtwórcą projektu kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, który w formie ustawy został uchwalony w 2001 r. W latach 2004–2006 i następnie od 2009 r. do stycznia 2016 r. był członkiem Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego, w której przewodniczył Zespołowi Prawa Karnego Procesowego. Natomiast w latach 2007–2009 był członkiem zespołów do spraw zmian w ustawie o prokuraturze oraz zmian w kodeksie postępowania karnego, które to prace zaowocowały nowelizacjami tych aktów prawnych, uchwalonymi w 2009 r. Będąc członkiem Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego, współtworzył projekt tzw. wielkiej nowelizacji procedury karnej z 2013 i 2015 r.

Profesor Tomasz Grzegorzcyk za swoją działalność był honorowany orderami i odznaczeniami: w 1994 r. Brązowym Krzyżem Zasługi, w 2001 r. Złotym Krzyżem Zasługi, w 2011 r. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, w 1987 r. Honorową Odznaką Miasta Łodzi, w 1996 r. Złotą Odznaką Uniwersytetu Łódzkiego, natomiast w latach 1997, 2005 i 2013 Medalem Pamiątkowym Ministra Sprawiedliwości *Lex Veritas Iustitia*, a w 1998 r. Medalem Komisji Edukacji Narodowej oraz w 1999 r. Medalem *Uniwersytet Łódzki w Służbie Społeczeństwu i Nauce*. Ponadto w 1980 r. otrzymał indywidualną nagrodę Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za pracę doktorską, w 1988 r. indywidualną nagrodę w konkursie czasopisma „Państwo i Prawo” na najlepsze prace habilitacyjne, zaś w 1999 r. nagrodę za podręcznik *Polskie postępowanie*

karne, wyd. I, a w 2004 r. nagrodę w konkursie na najlepszy podręcznik akademicki wydany w 2003 r. – *Polskie postępowanie karne*, wyd. IV (obie nagrody z profesorem Januszem Tylmanem).

Działalność naukowa i dydaktyczna Pana Profesora była wielokrotnie honorowana również nagrodami Rektora Uniwersytetu Łódzkiego. Na dorobek ten składa się łącznie 19 nagród. Obejmuje on 17 nagród indywidualnych i dwie zespołowe, wśród których 15 nagród indywidualnych i jedna zespołowa stanowią nagrody naukowe.

WYKAZ DOROBKU NAUKOWEGO PROFESORA TOMASZA GRZEGORCZYKA

1. MONOGRAFIE

1. *Wnioskowy tryb ścigania czynów karalnych*, Łódź 1986 (habilitacja).
2. *Obrońca w postępowaniu przygotowawczym*, Łódź 1988 (doktorat z 1978 r.).
3. *Obrońca w postępowaniu przygotowawczym w świetle badań praktyki*, Warszawa 1980.
4. *Niektóre przestępstwa przeciwko państwu, jego organom oraz przeciwko funkcjonariuszom publicznym*, Warszawa 1983.
5. *Komentarz do kodeksów normujących rozstrzyganie w sprawach o wykroczenia (K.p.w., K.p., K.p.k.)*, Poznań 1994.
- 6.–7. *Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia. Komentarz*, wyd. I, Warszawa 1995, wyd. II zmienione, Warszawa 1999.
8. *Prawo dewizowe. Ustawa prawo dewizowe, przepisy wykonawcze oraz dewizowe przepisy ustawy karnej skarbowej. Podręczny komentarz*, Kraków 1996.
9. *Prawo karne skarbowe. Zarys encyklopedyczny*, Kraków 1997.
- 10.–11. *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, wyd. I, Kraków 1998, wyd. II, Kraków 2001.
12. *Strony, ich procesowi przedstawiciele, rzecznicy interesu społecznego i inni uczestnicy procesu*, Warszawa 1998.
13. *Czynności procesowe w postępowaniu karnym*, Warszawa 1998.
14. *Dowody w procesie karnym*, Warszawa 1998.
15. *Nowela do prawa wykroczeń. Komentarz*, Kraków 1999.
- 16.–19. *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, wyd. I, Warszawa 2000, wyd. II zmienione i uzupełnione, Warszawa 2001, wyd. III, Warszawa 2006, wyd. IV, Warszawa 2009.
20. *Postępowanie w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe*, [w:] T. Grzegorzycyk, K. Postulski, *Nowa kodyfikacja karna. Krótkie komentarze, Kodeks karny skarbowy*, Warszawa 2000, nr 29.
21. *Komentarz do ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia*, [w:] *Nowa kodyfikacja karna. Krótkie komentarze. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia*, Warszawa 2001.

22.–26. *Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia. Komentarz*, wyd. I, Warszawa 2002, wyd. II, Warszawa 2003, wyd. III, Warszawa 2005, wyd. IV, Warszawa 2008, wyd. V, Warszawa 2012.

27. *Ustawa – Prawo dewizowe. Komentarz*, Warszawa 2003.

28.–30. *Kodeks postępowania karnego. Komentarz wraz z komentarzem do ustawy o świadku koronnym*, wyd. I, Kraków 2003, wyd. II, Kraków 2005, wyd. III, Warszawa 2008.

31.–32. *Kodeks wykroczeń. Komentarz* (współautorstwo z W. Jankowskim i M. Zbrojewską), wyd. I, Warszawa 2010, wyd. II, Warszawa 2013.

33. *Kodeks postępowania karnego*, t. 1, *Komentarz do art. 1–467*, Warszawa 2014.

34. *Kodeks postępowania karnego. Komentarz do art. 468–682*, tekst w przygotowaniu.

2. PODRĘCZNIKI AKADEMICKIE

1. (35.) *Prawo o wykroczeniach (Zarys)*, Łódź 1987 (współautorstwo z M. Olszewskim).

2.–3. (36.–37.) *Prawo wykroczeń*, wyd. I, Warszawa 1995, wyd. II zmienione, poszerzone, Warszawa 1996 (współautorstwo z A. Gubińskim).

4.–13. (38.–47.) *Polskie postępowanie karne*, (współautorstwo z J. Tylmanem), wyd. I, Warszawa 1998, wyd. II, Warszawa 1999, wyd. III, Warszawa 2001, wyd. IV, Warszawa 2003, wyd. V, Warszawa 2005, wyd. VI, Warszawa 2007, wyd. VII, Warszawa 2009, wyd. VIII, Warszawa 2011, wyd. IX, Warszawa 2014, wyd. X, tekst w przygotowaniu.

3. ROZDZIAŁY W OPRACOWANIACH ZBIOROWYCH

1. (48.) *Der Grundsatz der Unmittelbarkeit im polnischen Strafprozess*, [w:] *Probleme des Strafrechts und der Kriminologie in der Bundesrepublik Deutschland und in der Volksrepublik Polen*, Hrsg. C. Cramer und J. Tylman, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Iuridica” 1988, nr 39.

2. (49.) *List żelazny w procesie karnym de lege lata i de lege ferenda*, [w:] *Reforma prawa karnego*, red. J. Tylman, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Iuridica” 1994, nr 60.

3. (50.) *O systemie organów orzekających w sprawach o wykroczenia de lege lata i de lege ferenda*, [w:] *Rozwój polskiego prawa wykroczeń*, red. T. Bojarski, M. Mozgawa, J. Szumski, Lublin 1996.

4. (51.) *Prawo do rzetelnego procesu a polski proces karny skarbowy*, [w:] *Prawa i wolności obywatelskie w procesie transformacji ustrojowej*, red. H. Zięba-Zafucka, Rzeszów 1997.

5. (52.) *Oskarżenie wzajemne w nowym k.p.k.*, [w:] *Nowa kodyfikacja karna. Krótkie komentarze*, Warszawa 1997, nr 1.

6. (53.) *Postępowanie przygotowawcze w nowym kodeksie postępowania karnego i sytuacja w nim podejrzanego*, [w:] *Nowa kodyfikacja karna. Krótkie komentarze*, Warszawa 1997, nr 1.

7. (54.) *Oskarżyciel posiłkowy w nowym k.p.k.*, [w:] *Nowa kodyfikacja karna. Krótkie komentarze*, Warszawa 1997, nr 1.

8. (55.) *Sytuacja prawna osoby odpowiedzialnej za zwrot korzyści uzyskanej z przestępstwa innej osoby w procesie karnym*, [w:] *Nowa kodyfikacja karna. Krótkie komentarze*, Warszawa 1997, nr 1.
9. (56.) *O nieważności orzeczeń sądowych w nowym k.p.k.*, [w:] *Nowa kodyfikacja karna. Krótkie komentarze*, Warszawa 1997, nr 5.
10. (57.) *Wniosek o naprawienie szkody w nowym prawie i procesie karnym*, [w:] *Nowa kodyfikacja karna. Krótkie komentarze*, Warszawa 1997, nr 5.
11. (58.) *Prawo karne skarbowe*, [w:] *Encyklopedia podatkowa*, red. C. Kosikowski, Warszawa 1998.
12. (59.) *Dochodzenie i śledztwo w nowym kodeksie postępowania karnego*, [w:] *Nowy kodeks postępowania karnego. Zagadnienia węzłowe*, Kraków 1998 (współautorstwo z B. Wójcicką).
13. (60.) *Orzekanie pod nieobecność oskarżonego w postępowaniu karnym zwyczajnym w świetle nowego kodeksu postępowania karnego*, [w:] *Nowe prawo karne procesowe. Zagadnienia wybrane. Księga ku czci Profesora Wiesława Daszkiewicza*, red. T. Nowak, Poznań 1999.
14. (61.) *Odwwołanie w systemie karno-procesowych środków zaskarżenia*, [w:] *Środki zaskarżenia w procesie karnym. Księga pamiątkowa ku czci prof. Zbigniewa Dody*, red. A. Gaberle, S. Waltoś, Kraków 2000.
15. (62.) *Obrona z urzędu w nowym kodeksie postępowania karnego*, [w:] *Zasady procesu karnego wobec wyzwań współczesności. Księga ku czci Profesora Stanisława Waltosia*, red. J. Czapska, A. Gaberle, A. Światłowski, A. Zoll, Kraków 2000.
16. (63.) *Postępowania szczególne wobec cudzoziemców*, [w:] *Przestępczość przygraniczna. Postępowanie karne przeciwko cudzoziemcom w Polsce*, red. A.J. Szwarc, Poznań 2000.
- 17.–18. (64.–65.) *Wielka encyklopedia prawa*, red. E. Smoktunowicz, C. Kosikowski, Warszawa 2000 (71 haseł), wyd. II, Warszawa 2005 (80 haseł).
19. (66.) *Wniosek o uchylenie lub zmianę środka zapobiegawczego*, [w:] *Współczesny polski proces karny. Księga ofiarowana Profesorowi Tadeuszowi Nowakowi*, red. S. Stachowiak, Poznań 2002.
20. (67.) *Zabezpieczenie majątkowe w prawie karnym skarbowym*, [w:] *Materiały konferencji pt. Pozbawianie sprawców przestępstw korzyści płynących z ich popełnienia*, „Kwartalnik – §”, wyd. Prokuratura Apelacyjna w Gdańsku, 2003, nr 1, wyd. specjalne.
21. (68.) *Przedawnienie karalności wykroczeń i niektóre jego procesowe konsekwencje*, [w:] *Współczesne problemy procesu karnego i wymiaru sprawiedliwości. Księga ku czci Profesora Kazimierza Marszała*, red. P. Hofmański, K. Zgryzek, Katowice 2003.
- 22.–37. (69.–84.) *Odpowiedzialność karna skarbową*, [w:] *Podatki 2004*, wyd. I, Warszawa 2004, wyd. II (*Podatki 2005*), wyd. III (*Podatki 2006*), wyd. IV (*Podatki 2007*), wyd. V (*Podatki 2008*), wyd. VI (*Podatki 2009*), wyd. VII (*Podatki 2010*), wyd. VIII (*Podatki 2011*), wyd. IX (*Podatki 2012*), wyd. X (*Podatki 2013*), wyd. XI (*Podatki 2014*), wyd. XII (*Podatki 2015*), wyd. XIII (*Podatki 2016*), wyd. XIV (*Podatki 2017*), wyd. XV (*Podatki 2018*).

38. (85.) *Wniosek o zobowiązanie sprawcy przestępstwa do naprawienia szkody (art. 46 k.k.) w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz w znowelizowanej procedurze karnej*, [w:] *Współczesne problemy procesu karnego i jego efektywności. Księga pamiątkowa Profesora Andrzeja Bulsiewicza*, red. A. Marek, Toruń 2004.
39. (86.) *Nadzwyczajne złagodzenie kary w trybie art. 60 § 3 i 4 k.k. w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego*, [w:] *Aktualne problemy prawa karnego, kryminologii i penitencjarystyki. Księga ofiarowana Profesorowi Stefanowi Leleentalowi w 45. roku pracy naukowej i dydaktycznej*, red. K. Indecki, Łódź 2004.
40. (87.) *Wykorzystywanie i przekształcanie materiałów operacyjnych w materiał dowodowy w postępowaniu karnym*, [w:] *Przestępczość zorganizowana. Świadek koronny. Terroryzm w ujęciu praktycznym*, red. E. Pływaczewski, Kraków 2005.
41. (88.) *Udział stron i innych uczestników procesu w posiedzeniach sądu w sprawach karnych*, [w:] *Nauki penalne wobec problemów współczesnej przestępczości. Księga jubileuszowa z okazji 70. rocznicy urodzin Profesora Andrzeja Gaberle*, red. K. Krajewski, Kraków 2007.
42. (89.) *Kształtowanie się reguł uzasadniania orzeczeń o oddaleniu kasacji jako oczywście bezzasadnej na gruncie k.p.k. z 1997 r.*, [w:] *Problemy stosowania prawa sądowego. Księga ofiarowana prof. Edwardowi Skrętowiczowi*, red. I. Nowikowski, Lublin 2007.
43. (90.) *Wniosek o rozpoznanie sprawy w postępowaniu przyspieszonym jako surogat aktu oskarżenia*, [w:] *Skargowy model procesu karnego. Księga ofiarowana Profesorowi Stanisławowi Stachowiakowi*, red. A. Gerecka-Żołyńska, P. Górecki, H. Paluszkiwicz, P. Wiliński, Poznań 2008.
44. (91.) *Model postępowania przygotowawczego w świetle kodeksu postępowania karnego z 1997 r. oraz jego zmian w latach 1998–2007*, [w:] *Kodeks karny i kodeks postępowania karnego po dziesięciu latach obowiązywania. Ocena i perspektywy zmian*, red. M. Mozga-wa, K. Dudka, Lublin 2009.
45. (92.) *Odstąpienie oskarżyciela od oskarżenia w sprawach o przestępstwa ścigane z urzędu*, [w:] *Rzetelny proces karny. Księga jubileuszowa Profesor Zofii Świdy*, red. J. Skorupka, Warszawa 2009.
46. (93.) *Kilka refleksji odnośnie wprowadzenia instytucji sędziego śledczego*, [w:] *Węzłowe problemy procesu karnego*, red. P. Hofmański, Warszawa 2010.
47. (94.) *Rzetelne postępowanie odwoławcze i kasacyjne*, [w:] *Rzetelny proces karny. Materiały konferencji naukowej Trzebiezowice 17–19 września 2009 r.*, red. J. Skorupka, W. Jasiński, Warszawa 2010.
48. (95.) *Kilka uwag o potrzebie sięgania do wykładni systemowej i funkcjonalnej w procesie wykładni prawa w sprawach karnych*, [w:] *W poszukiwaniu dobra wspólnego. Księga jubileuszowa Profesora Macieja Zielińskiego*, red. A. Choduń, S. Czepita, Szczecin 2010.
49. (96.) *Obrońca z urzędu w polskim procesie karnym (wybrane zagadnienia)*, [w:] *Funkcje procesu karnego. Księga jubileuszowa Profesora Janusza Tylmana*, red. T. Grzegorzczyk, Warszawa 2011.
50. (97.) *Procesowa i pozaprocesowa kontrola rozmów jako legalne wkraczanie w sferę konstytucyjnie chronionej wolności i tajemnicy komunikowania się po zmianie przepisów w tej*

- materii w 2011 r., [w:] *Państwo prawa i prawo karne. Księga jubileuszowa Profesora Andrzeja Zolla*, t. 2, red. P. Kardas, T. Sroka, W. Wróbel, Kraków 2012.
51. (98.) *Tryby ścigania karnego*, [w:] *System prawa karnego procesowego*, t. 1, *Zagadnienia ogólne*, cz. 2, red. P. Hofmański, Warszawa 2013.
52. (99.) *Jawność wewnętrzna postępowania sądowego*, [w:] *Jawność jako wymóg rzetelnego procesu karnego. Zagadnienia prawa polskiego i obcego*, red. W. Jasiński, K. Nowicki, Warszawa 2013.
53. (100.) *Postępowanie mandatowe jako pozasądowy sposób rozstrzygnięcia spraw o wykroczenia po ponad 10 latach obowiązywania kodyfikacji procedury wykroczeniowej z 2001 r.*, [w:] *Problemy wymiaru sprawiedliwości karnej. Księga jubileuszowa Profesora Jana Skupińskiego*, red. A. Błachnio-Parzych, J. Jakubowska-Hara, J. Kosonoga, H. Kuczyńska, Warszawa 2013.
54. (101.) *Sytuacja procesowa stron w kontradiktoryjnej rozprawie w świetle projektu zmian k.p.k. z 2012 r.*, [w:] *Kontradiktoryjność w polskim procesie karnym*, red. P. Wiliński, Poznań 2013, i głos w dyskusji.
55. (102.) *Zasada ścigania przestępstw z urzędu*, [w:] *System prawa karnego procesowego*, t. 3, *Zasady procesu karnego*, cz. 1, red. P. Wiliński, Warszawa 2014.
56. (103.) *Kształtowanie się modelu postępowania przygotowawczego w kodeksie z 1997 r. i jego postać po nowelizacji z 27 września 2013 r.*, [w:] *Polski proces karny i materialne prawo karne w świetle nowelizacji z 2013 roku. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Januszowi Tylmanowi z okazji Jego 90. urodzin*, red. T. Grzegorzcyk, Warszawa 2014.
57. (104.) *Ku usprawnieniu postępowania apelacyjnego i szerszemu reformatoryjnemu orzekaniu przez sąd odwoławczy*, [w:] *Fiat iustitia pereat mundus. Księga jubileuszowa poświęcona Sędziemu Sądu Najwyższego Stanisławowi Zabłockiemu z okazji 40-lecia pracy zawodowej*, red. P. Hofmański, Warszawa 2014.
58. (105.) *Skarga uprawnionego oskarżyciela jako warunek dopuszczalności procesu*, [w:] *System prawa karnego procesowego*, t. 4, *Dopuszczalność procesu*, red. A. Lach, M. Jeż-Ludwichowska, Warszawa 2015.
59. (106.) *Wniosek o ściganie jako dodatnia przesłanka procesowa*, [w:] *System prawa karnego procesowego*, t. 4, *Dopuszczalność procesu*, red. A. Lach, M. Jeż-Ludwichowska, Warszawa 2015.
60. (107.) *Zezwolenie na ściganie jako warunek dopuszczalności procesu karnego*, [w:] *System prawa karnego procesowego*, t. 4, *Dopuszczalność procesu*, red. A. Lach, M. Jeż-Ludwichowska, Warszawa 2015.
61. (108.) *Abolicja jako przeszkoda procesowa*, [w:] *System prawa karnego procesowego*, t. 4, *Dopuszczalność procesu*, red. A. Lach, M. Jeż-Ludwichowska, Warszawa 2015.
62. (109.) *O potrzebie nowego podejścia do realizacji przez obrońcę obrony oskarżonego*, [w:] *Wokół gwarancji współczesnego procesu karnego. Księga jubileuszowa Profesora Piotra Kruszyńskiego*, red. B.T. Bienkowska, H. Gajewska-Kraczkowska, M. Rogacka-Rzewnicka, Warszawa 2015.

63. (110.) *Obróńca i pełnomocnik z urzędu w postępowaniu karnym po 1 lipca 2015 r.*, [w:] *Obróńca i pełnomocnik w procesie karnym po 1 lipca 2015 r. Przewodnik po zmianach*, red. P. Wiliński, Warszawa 2015.
64. (111.) *Dowód z badań wariograficznych w procesie karnym w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego*, [w:] *Złota księga jubileuszowa prof. Brunona Hohysta, ...ale prawdy szukaj w czynię*, red. B. Sygit, Warszawa 2015.
65. (112.) *Kształtowanie się instytucji uchylania prawomocnego mandatu karnego w sprawach o wykroczenia i jej postać po nowelizacji z 20 lutego 2015 r.*, [w:] *Na styku prawa karnego i prawa o wykroczeniach. Zagadnienia materialnoprawne oraz procesowe. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Markowi Bojarskiemu*, red. J. Sawicki, K. Łucarz, Wrocław 2016.
66. (113.) *Przesłanki stosowania środków zapobiegawczych w znowelizowanym procesie karnym po 1 lipca 2015 r.*, [w:] *Środki przymusu w znowelizowanej procedurze karnej*, red. A. Lach, Toruń 2016.
67. (114.) *Postępowanie w sprawach o wykroczenia po zmianach z lat 2011–2016*, [w:] *Verba volant, scripta manent. Proces karny, prawo karne skarbowe i prawo wykroczeń po zmianach z lat 2015–2016. Księga pamiątkowa poświęcona Profesor Monice Zbrojewskiej*, red. T. Grzegorzcyk, R. Olszewski, Warszawa 2017.
68. (115.) *Model polskiego procesu karnego po 14 kwietnia 2016 r.*, [w:] *Postępowanie karne po nowelizacji z dnia 11 marca 2016 r.*, red. A. Lach, Toruń 2017.
69. (116.) *Kodeksowe legalizowanie w procesie karnym, przez nowelizację z 11 marca 2016 r., dowodów uzyskanych za pomocą przestępstwa lub z naruszeniem przepisów postępowania albo poza granicami zgody udzielonej przez sąd na wkroczenie w sferę konstytucyjnie chronionych wolności jednostki*, [w:] *Proces karny w dobie przemian. Zagadnienia ogólne*, red. S. Steinborn, K. Woźniewski, Gdańsk 2018.

4. OPRACOWANIA ZWARTE

1. (117.) *Udział obrońcy w postępowaniu w sprawach nieletnich*, Warszawa 1986 (wkładka do „Palestry” 1986, nr 2).
2. (118.) *Problematyka prawna stosowania art. 10 ustawy o Urzędzie Ochrony Państwa*, Łódź 1992.
3. (119.) *Kodeks karny skarbowy. Nowa kodyfikacja. Wprowadzenie*, Warszawa 1999.
- 4.–5. (120.–121.) *Kodeks wykroczeń, kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, ustawa o ustroju kolegiów do spraw wykroczeń. Wprowadzenie*, wyd. I, Warszawa 1994, wyd. II zmienione, poszerzone, Warszawa 1996 (współautorstwo z A. Gubińskim).
- 6.–14. (122.–130.) *Kodeks wykroczeń. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia. Wprowadzenie* (bez współautorstwa A. Gubińskiego), wyd. III, Warszawa 1999, wyd. IV, Warszawa 2000, wyd. V, Warszawa 2000, zmieniane i modyfikowane, wyd. VI nowe – zmienione; pierwsze do nowego k.p.w. z 2001 r. – Warszawa 2002, *Wprowadzenie*, zaś wyd. VII, Warszawa 2002, oraz wyd. VIII, Warszawa 2004, wyd. IX, Warszawa 2004, oraz wyd. X Warszawa 2006, odpowiednio zmieniane i poszerzane.

15.–24. (131.–140.) *Podstawowe założenia materialnego i procesowego prawa wykroczeń*, [w:] *Kodeks wykroczeń, Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia*, Warszawa 2008, i dalszych osiem – uzupełnianych i modyfikowanych także w trakcie roku – wyd. XIX w 2013 r.

5. ARTYKUŁY NAUKOWE

1. (141.) *Z problematyki postępowania przyspieszonego*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego” 1973, z. 95.
2. (142.) *Zmiana postanowienia o przedstawieniu zarzutów w postępowaniu karnym*, „Zeszyty Naukowe Akademii Spraw Wewnętrznych” 1973, nr 2–3.
3. (143.) *Odstępstwa od zasady bezpośredniości w kodeksie postępowania karnego*, „Nowe Prawo” 1973, nr 7–8.
4. (144.) *Instytucja przedstawienia zarzutów w postępowaniu uproszczonym*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego” 1974, z. 106.
5. (145.) *Niektóre kwestie procesowe w sprawach o zagarnięcie mienia społecznego typu aferowego*, „Studia Kryminologiczne, Kryminalistyczne i Penitencjarne” 1975, t. III (współautorstwo z M. Olszewskim i B. Budner).
6. (146.) *Obrońca w postępowaniu przygotowawczym w Bułgarii, Rumunii i na Węgrzech*, „Palestra” 1978, nr 2.
7. (147.) *Odczytywanie na rozprawie protokołów przesłuchań w trybie art. 338 k.p.k.*, „Nowe Prawo” 1979, nr 1.
8. (148.) *Pozycja obrońcy w procesie karnym*, „Palestra” 1979, nr 4.
9. (149.) *Odmowa wszczęcia postępowania przygotowawczego*, „Problemy Praworządności” 1979, nr 4.
10. (150.) *Wniosek o ściganie w procesie karnym*, „Nowe Prawo” 1979, nr 5.
11. (151.) *Kontrola merytoryczna wniosku o ukaranie*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1979, nr 6.
12. (152.) *Uprawnienia stron i ich przedstawicieli procesowych do żalenia się w postępowaniu przygotowawczym*, „Zeszyty Naukowe Akademii Spraw Wewnętrznych” 1979, z. 25.
13. (153.) *Obrońca w postępowaniu przygotowawczym w Republice Federalnej Niemiec*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego” 1979, z. 62.
14. (154.) *Wygaśnięcie prawa oskarżyciela publicznego do oskarżania*, „Problemy Praworządności” 1980, nr 2.
15. (155.) *Ewolucja ustawodawstwa antyterrorystycznego w Republice Federalnej Niemiec*, „Przestępczość na Świecie” 1980, t. XIII.
16. (156.) *Zasada informacji prawnej w postępowaniu w sprawach o wykroczenia*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1980, nr 3.
17. (157.) *O uprawnieniach obrońcy w postępowaniu przygotowawczym (de lege lata i de lege ferenda)*, „Palestra” 1980, nr 8–9.

18. (158.) *Udział obrońcy w dowodowych czynnościach postępowania dowodowego w świetle ustawy*, „Studia Kryminologiczne, Kryminalistyczne i Penitencjarne” 1980, t. XI.
19. (159.) *Przerwa i odroczenie rozprawy w postępowaniu w sprawach o wykroczenia*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1980, nr 6.
20. (160.) *Realizacja niektórych uprawnień obrońcy w postępowaniu przygotowawczym w świetle badań ankietowych*, „Problemy Praworządności” 1980, nr 12.
21. (161.) *Uniewinnienie w systemie rozstrzygnięć kolegiów d/s wykroczeń*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1981, nr 1.
22. (162.) *Procesowe uprawnienia i obowiązki przewodniczącego składu orzekającego w postępowaniu w sprawach o wykroczenia*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1981, nr 2.
23. (163.) *Zasada obiektywizmu w sprawach o wykroczenia*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1981, nr 3.
24. (164.) *Zasada prawa do obrony w postępowaniu w sprawach o wykroczenia*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1981, nr 4–5.
25. (165.) *Zakazy dowodowe w postępowaniu w sprawach o wykroczenia*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1981, nr 6.
26. (166.) *Gwarancje praw obwinionego w postępowaniu w sprawach o wykroczenia (Uwagi de lege ferenda)*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1981, nr 6.
27. (167.) *Koncepcje uprawnień obrońcy w postępowaniu przygotowawczym*, „Palestra” 1981, nr 7–8.
28. (168.) *Ściganie na wniosek w świetle projektowanych zmian k.k. i k.p.k.*, „Problemy Praworządności” 1982, nr 8–9.
29. (169.) *Ściganie na wniosek w procesie karnym Republiki Federalnej Niemiec*, „Acta Universitatis Lodzianis. Folia Iuridica” 1982, z. 10.
30. (170.) *Wykroczenia ścigane wyłącznie na żądanie pokrzywdzonego*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1982, nr 4–5.
31. (171.) *Zasada ciężaru dowodu w postępowaniu w sprawach o wykroczenia*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1982, nr 6.
32. (172.) *O ściganiu na wniosek w świetle regulacji prawnych w niektórych europejskich państwach socjalistycznych*, „Problemy Praworządności” 1982, nr 12.
33. (173.) *Przestępstwa czynnej napaści (art. 233, 234 k.k.), znieważenia funkcjonariusza (art. 236 k.k.) oraz oporu władzy (art. 235 k.k.) w roku 1981 w świetle badań*, „Służba MO” 1982, nr 2–3.
34. (174.) *Wnioski dowodowe obrońcy w postępowaniu przygotowawczym i udział obrońcy w dowodowych czynnościach tego postępowania w świetle badań praktyki*, „Studia Kryminologiczne, Kryminalistyczne i Penitencjarne” 1983, t. XIII.
35. (175.) *Obronca w dochodzeniu i śledztwie w świetle projektu zmian k.p.k.*, „Palestra” 1983, nr 3–4.
36. (176.) *Umorzenie postępowania w sprawach o wykroczenia*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1983, nr 3.

37. (177.) *Zatrzymanie jako środek przymusu karno-procesowego (Uwagi dyskusyjne na tle projektu zmian k.p.k.)*, „Problemy Praworządności” 1983, nr 6.
38. (178.) *O niektórych przestępstwach przeciwko Państwu i funkcjonariuszom publicznym w Polsce*, [w:] *Przestępstwa i wykroczenia przeciwko porządkowi publicznemu*, Wrocław 1983.
39. (179.) *Jawność wewnętrzna postępowania w sprawach o wykroczenia*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1983, nr 4–5.
40. (180.) *Rola i zadania Milicji Obywatelskiej w procesie karnym w świetle projektowanych zmian k.p.k.*, „Służba MO” 1983, nr 3 (42).
41. (181.) *Rozprawa pod nieobecność obwinionego w kolegium I instancji*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1984, nr 3.
42. (182.) *Zasada in dubio pro reo w postępowaniu w sprawach o wykroczenia*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1984, nr 4–5.
43. (183.) *Tryby ścigania przestępstw w europejskich państwach socjalistycznych*, „Problemy Praworządności” 1984, nr 11.
44. (184.) *Odpowiedzialność nieletnich za wykroczenia*, „Służba MO” 1984, nr 4 (159).
45. (185.) *Kontrydaktoryjność postępowania w sprawach o wykroczenia*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1985, nr 1.
46. (186.) *Przedstawiciele procesowi stron w sprawach o wykroczenia*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1985, nr 2.
47. (187.) *Ściganie przestępstw na wniosek, z upoważnienia i na żądanie w procesie karnym Austrii*, „Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Iuridica” 1985, z. 22.
48. (188.) *Czynności sprawdzające w sprawach o wykroczenia i ich wpływ na dalszy tok postępowania*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1985, nr 4–5.
49. (189.) *Prawo o wykroczeniach w świetle ustawy z dnia 10 maja 1985 r.*, „Nowe Prawo” 1985, nr 11–12.
50. (190.) *O procesowych środkach przymusu w sprawach o wykroczenia*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1986, nr 1.
51. (191.) *Pokrzywdzony w postępowaniu w sprawach nieletnich*, „Nowe Prawo” 1986, nr 3.
52. (192.) *Niezachowanie warunków sanitarnych przez producenta mleka jako wykroczenie*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1986, nr 3.
53. (193.) *Przyznanie się obwinionego do winy i konsekwencje takiego przyznania*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1986, nr 4–5.
54. (194.) *Jawność wewnętrzna postępowania w sprawach o wykroczenia*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1986, nr 6.
55. (195.) *Milicja Obywatelska jako oskarżyciel publiczny w sprawach o wykroczenia*, „Służba MO” 1986, nr 1–2.
56. (196.) *Ściganie na wniosek w systemie trybów ścigania karnego*, „Państwo i Prawo” 1987, nr 1.

57. (197.) *Sytuacja prawna rodziców nieletniego na gruncie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich*, „Nowe Prawo” 1987, nr 2.
58. (198.) *Rola prokuratora w sprawach nieletnich*, „Problemy Praworządności” 1987, nr 3.
59. (199.) *Sytuacja obrońcy w postępowaniu w sprawach o wykroczenia*, „Palestra” 1987, nr 3–4.
60. (200.) *Ingerencja prokuratora w sprawy o czyny ścigane na wniosek*, „Problemy Praworządności” 1987, nr 6.
61. (201.) *Prokurator w postępowaniu w sprawach o wykroczenia*, „Problemy Praworządności” 1987, nr 10.
62. (202.) *Przedstawiciel społeczny w postępowaniu w sprawach o wykroczenia*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1987, nr 6.
63. (203.) *Wnioskowy tryb ścigania przestępstw w niektórych kapitalistycznych państwach Europy*, „Acta Universitatis Lodzianis. Folia Iuridica” 1988, z. 35.
64. (204.) *O potrzebie i kierunkach zmian w procesowym prawie wykroczeń*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1987, nr 1.
65. (205.) *O systemie kar za wykroczenia (Uwagi na tle dyskusji nad reformą prawa o wykroczeniach)*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1987, nr 2.
66. (206.) *Sytuacja nieletniego w postępowaniu w sprawach nieletnich*, „Nowe Prawo” 1988, nr 1.
67. (207.) *Obwiniony i pokrzywdzony jako strony postępowania w sprawach o wykroczenia*, „Służba MO” 1988, nr 1.
68. (208.) *Obhajce ve vyhledavani a vysetrovani v polskem trestnim rizeni*, „Bulletin Advokacie” 1988, nr 3.
69. (209.) *O niektórych zasadach postępowania w związku z reformą prawa wykroczeń*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1988, nr 4–5.
70. (210.) *Postępowanie dowodowe przed kolegium de lege lata i de lege ferenda*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1989, nr 1.
71. (211.) *O prawidłowy kształt przepisów o rozprawie przed kolegium I instancji*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1989, nr 2.
72. (212.) *Obrońca w postępowaniu karnym wykonawczym*, „Palestra” 1989, nr 3.
73. (213.) *Rola sądu w reformowanym prawie wykroczeń*, „Nowe Prawo” 1989, nr 4.
74. (214.) *O wychowawczej funkcji i o kulturze rozprawy w kolegium dls wykroczeń*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1989, nr 3.
75. (215.) *Zatrzymanie osoby w prawie o wykroczeniach*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1989, nr 3.
76. (216.) *Zatrzymanie obywatela w prawie ZSRR w świetle dyskusji nad reformą radzieckiej procedury karnej*, „Problemy Praworządności” 1989, nr 8–9.
77. (217.) *Vice obhajcu tehoz obvinenoho v polskem trestnim rizeni*, „Bulletin Advokacie” 1989, nr 4.

78. (218.) *Naruszenie spoczynku nocnego jako wykroczenie*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1989, nr 4–5.
79. (219.) *Sugestie co do zakresu zmian przepisów działu I k.p.w.*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1989, nr 4–5.
80. (220.) *Wszczęcie postępowania przed kolegium de lege ferenda*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1989, nr 6.
81. (221.) *Kilka uwag na tle zbiegu art. 87 kw. i art. 145 kk. (Głos polemiczny)*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1989, nr 6.
82. (222.) *Kilka uwag o czynnościach sprawdzających w sprawach o wykroczenia w związku z reformą tej dziedziny prawa*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1989, nr 6.
83. (223.) *Sąd czy kolegium. Panel „Gazety Prawniczej” nt. reformy prawa wykroczeń*, „Gazeta Prawnicza” 1989, nr 19, 20.
84. (224.) *W sprawie regulacji środków zaskarżenia w prawie wykroczeń*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1990, nr 1.
85. (225.) *Policja w postępowaniu przygotowawczym w świetle projektu zmian przepisów procedury karnej*, „Przegląd Policyjny” 1990, nr 2 (24).
86. (226.) *O „nadzorze” nad kolegiami w świetle reformy prawa o wykroczeniach*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1990, nr 2–3.
87. (227.) *O projektowanych dalszych zmianach w ustrojowym prawie o wykroczeniach*, „Zagadnienia Wykroczeń” 1990, nr 2–3.
88. (228.) *Prawo do obrony w reformowanym prawie wykroczeń*, „Palestra” 1990, nr 8–9.
89. (229.) *O założeniach planowanej reformy prawa wykroczeń*, „Państwo i Prawo” 1990, nr 12.
90. (230.) *Ściganie na wniosek dowódcy w świetle projektowanych zmian k.k. i k.p.k.*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 1991, nr 1.
91. (231.) *Sądowe postępowanie w sprawach o wykroczenia (uwagi de lege lata i de lege ferenda)*, „Problemy Praworządności” 1991, nr 4–5.
92. (232.) *Prokurator w reformowanym postępowaniu w sprawach o wykroczenia*, „Problemy Praworządności” 1991, nr 6.
93. (233.) *O sytuacji nieletniego umieszczonego w schronisku dla nieletnich lub w zakładzie poprawczym*, „Problemy Praworządności” 1991, nr 6.
94. (234.) *Instytucja zatrzymania osoby w reformowanym prawie wykroczeń*, „Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Iuridica” 1992, z. 50.
95. (235.) *Policja w reformowanym prawie o wykroczeniach*, „Przegląd Policyjny” 1992, nr 1 (25).
96. (236.) *O ściganiu przestępstw na wniosek w projektach nowych kodeksów; karnego i postępowania karnego*, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 1992, t. XLVI.
97. (237.) *Karnoprosesowe zatrzymanie osoby (Uwagi na tle projektu nowego k.p.k.)*, „Przegląd Policyjny” 1992, nr 4 (28).

98. (238.) *Model postępowania przygotowawczego w projekcie kodeksu postępowania karnego*, [w:] *Problemy reformy prawa karnego*, red. T. Bojarski, E. Skrętowicz, Lublin 1993.
99. (239.) *Sądowa kontrola nad orzecznictwem w sprawach o wykroczenia*, „Państwo i Prawo” 1993, nr 4.
100. (240.) *Prawo do obrony w reformowanym modelu postępowania przygotowawczego*, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 1993, t. XLVII.
101. (241.) *Podstęp telefoniczny i kontrola korespondencji w projekcie nowej procedury karnej*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Iuridica” 1994, nr 60.
102. (242.) *O zmenach w polském trestním řízení w latach 1989–93, a o smerach dalsich zmech podle návrhu noveho trestního radu*, „Bulletin Advokacie” 1994, nr 9.
103. (243.) *Rola obrońcy w dochodzeniu i w śledztwie*, „Wiadomości o Prawie i Gospodarce” 1995, nr 1–2.
104. (244.) *Ostatnie zmiany w prawie karnym skarbowym*, „Monitor Prawniczy” 1995, nr 6.
105. (245.) *Ujednolicenie systemu orzekania i kontroli procesowej w sprawach o wykroczenia*, „Monitor Prawniczy” 1995, nr 7.
106. (246.) *Wniosek o ściganie w projektach nowej kodyfikacji karnej*, „Prokuratura i Prawo” 1995, nr 9.
107. (247.) *O projektowanych zmianach procedury karnej skarbowej*, „Przegląd Sądowy” 1995, nr 7–8.
108. (248.) *List gończy jako środek przymusu karno-procesowego*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Iuridica” 1995, nr 63.
109. (249.) *Dochodzenie uproszczone po nowelizacji*, „Prokuratura i Prawo” 1996, nr 7–8.
110. (250.) *Zapewnienie świadkowi, biegłemu lub oskarżonemu nietykalności osobistej w procesie karnym*, „Prokuratura i Prawo” 1996, nr 9.
111. (251.) *Immunitet karnoprocesowy funkcjonariuszy Najwyższej Izby Kontroli*, „Kontrola Państwowa” 1996, nr 3.
112. (252.) *Instytucja czynnego żalu w ustawie karnej skarbowej i w projektach nowej u.k.s.*, „Palestra” 1996, nr 9–10.
113. (253.) *Kolejna reforma prawa o wykroczeniach*, „Państwo i Prawo” 1996, nr 12, (współautorstwo z A. Gubińskim).
114. (254.) *Zakaz opuszczania kraju jako nowy środek zapobiegawczy w procesie karnym*, „Przegląd Policyjny” 1996, nr 4 (X–XII).
115. (255.) *Zmeny v uprave vazby v polském trestním řízení*, „Bulletin Advokacie” 1997, nr 1.
116. (256.) *Cofanie wniosku o ściganie w procesie karnym*, „Przegląd Sądowy” 1997, nr 1.
117. (257.) *Odpowiedzialność posiłkowa w obecnym prawie karnym skarbowym i w przyszłej u.k.s.*, „Palestra” 1997, nr 1–2.
118. (258.) *Uchylenie się lub utrudnianie kontroli prowadzonej przez Najwyższą Izbę Kontroli (Aspekty prawnoprocesowe i prawnomaterialne)*, „Kontrola Państwowa” 1997, nr 1.

119. (259.) *Akt oskarżenia w postępowaniu uproszczonym*, „Prokuratura i Prawo” 1997, nr 4.
120. (260.) *O niektórych uproszczeniach procedury karnej w nowym kodeksie postępowania karnego*, „Przegląd Sądowy” 1997, nr 9.
121. (261.) *Instytucja dobrowolnego poddania się karze w procesie karnym skarbowym de lege lata i de lege ferenda*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Iuridica” 1997, nr 65.
122. (262.) *O przedłużaniu dochodzenia uproszczonego*, „Prokuratura i Prawo” 1997, nr 12.
123. (263.) *Przerwa i odroczenie rozprawy w nowym k.p.k.*, „Przegląd Sądowy” 1998, nr 5.
124. (264.) *Nowy polsky trestni rad*, „Bulletin Advokacie” 1998, nr 9.
125. (265.) *Postępowanie w sprawach o wykroczenia w świetle Konstytucji, nowego k.p.k. z 1997 r. i perspektywy reformy sądownictwa*, „Państwo i Prawo” 1998, nr 9–10.
126. (266.) *Wniosek oskarżonego o skazanie go bez postępowania dowodowego na rozprawie*, „Przegląd Sądowy” 2000, nr 1.
127. (267.) *Środki zaskarżenia w orzecznictwie Sądu Najwyższego w latach 1929–2000 (wybrane zagadnienia)*, „Prokuratura i Prawo” 2000, nr 10.
128. (268.) *Tryb stwierdzania nieważności w znowelizowanym k.p.k.*, „Przegląd Sądowy” 2001, nr 5.
129. (269.) *Pokrzywdzony w świetle projektu kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia*, „Przegląd Policyjny” 2001, nr 2 (62).
130. (270.) *Najwyższa Izba Kontroli jako oskarżyciel publiczny*, „Kontrola Państwowa” 2001, nr 4.
131. (271.) *Postępowanie mandatowe w świetle uregulowań projektu przyszłego kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia*, „Przegląd Policyjny” 2001, nr 3 (63).
132. (272.) *Postępowania szczególne w nowym postępowaniu w sprawach o wykroczenia*, „Prokuratura i Prawo” 2002, nr 1.
133. (273.) *Obrońca w nowym postępowaniu w sprawach o wykroczenia*, „Palestra” 2002, nr 1–2.
134. (274.) *Orzekanie zaoczne w nowym postępowaniu w sprawach o wykroczenia*, „Prokuratura i Prawo” 2002, nr 4.
135. (275.) *Czynności wyjaśniające w sprawach o wykroczenia*, „Prokuratura i Prawo” 2002, nr 6.
136. (276.) *Rola Policji w nowym postępowaniu w sprawach o wykroczenia*, „Przegląd Policyjny” 2002, nr 2 (66).
137. (277.) *Przestępstwa i wykroczenia przeciwko obrotowi dewizowemu w znowelizowanym kodeksie karnym skarbowym*, „Prokuratura i Prawo” 2003, nr 4.
138. (278.) *Rozpoznawanie przez sąd zażalenia na zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie w znowelizowanej procedurze karnej*, „Prokuratura i Prawo” 2003, nr 7–8.
139. (279.) *Wydawanie wyroku na posiedzeniu w znowelizowanej procedurze karnej*, „Przegląd Sądowy” 2003, nr 9.

140. (280.) *Wybrane zagadnienia najnowszej nowelizacji procedury karnej*, „Państwo i Prawo” 2003, nr 8.
141. (281.) *Uprawnienia i obowiązki Policji w znowelizowanym postępowaniu w sprawach o wykroczenia*, „Przegląd Policyjny” 2003, nr 3–4 (71–72).
142. (282.) *Protokół uproszczony jako nowy sposób utrwalania czynności procesowych w znowelizowanym postępowaniu karnym i w sprawach o wykroczenia*, „Prokuratura i Prawo” 2003, nr 11.
143. (283.) *Procesowe aspekty badań poligraficznych w świetle znowelizowanych przepisów procedury karnej*, „Palestra” 2003, nr 11–12.
144. (284.) *Wniosek prokuratora o umorzenie przez sąd postępowania przygotowawczego z powodu niepoczytalności sprawcy*, „Acta Universitatis Lodzianis. Folia Iuridica” 2004, nr 67.
145. (285.) *Czynności wyjaśniające poprzedzające mandat karny w sprawach o wykroczenia*, „Paragraf na Drodze” 2004, nr 8.
146. (286.) *Współpraca Polski z Międzynarodowym Trybunałem Karnym*, „Prokuratura i Prawo” 2005, nr 3.
147. (287.) *Procedowanie w sprawie europejskiego nakazu aresztowania*, „Prokuratura i Prawo” 2005, nr 4.
148. (288.) *O niektórych zmianach w materialnym prawie karnym skarbowym w związku z nowelizacją kodeksu karnego skarbowego z dnia 28 lipca 2005 r.*, „Prokuratura i Prawo” 2006, nr 3.
149. (289.) *Instytucja tzw. małego świadka koronnego w znowelizowanym prawie karnym skarbowym*, „Przegląd Sądowy” 2006, nr 4.
150. (290.) *Czyn ciągły i ciąg przestępstw w znowelizowanym kodeksie karnym skarbowym*, „Palestra” 2006, nr 3–4.
151. (291.) *Postępowanie przygotowawcze w sprawach karnych skarbowych po nowelizacji kodeksu karnego skarbowego, dokonanej ustawą z dnia 28 lipca 2005*, „Prokuratura i Prawo” 2006, nr 6.
152. (292.) *Doradca podatkowy jako szczególny podmiot odpowiedzialności karnej skarbowej, część I*, „Fiskus” 2006, nr 22.
153. (293.) *Doradca podatkowy jako szczególny podmiot odpowiedzialności karnej skarbowej, część II*, „Fiskus” 2006, nr 23.
154. (294.) *Podmiot zbiorowy jako quasi-strona postępowania karnego i karnego skarbowego*, „Przegląd Sądowy” 2007, nr 2.
155. (295.) *W kwestii terminów, w jakich dopuszczalne jest nałożenie w prawie wykroczeń grzywny w drodze mandatu karnego oraz uiszczenia tak nałożonej grzywny*, „Paragraf na Drodze” 2007, nr 9.
156. (296.) *Przekazanie przez sąd sprawy karnej prokuratorowi do przeprowadzenia postępowania przygotowawczego na zasadach ogólnych*, „Przegląd Sądowy” 2008, nr 2.
157. (297.) *Zażalenie w postępowaniu przygotowawczym po nowelizacji*, „Prokuratura i Prawo” 2008, nr 3.

158. (298.) *O projektowanych zmianach w zakresie warunkowego zawieszenia wykonania kary, warunkowego przedterminowego zwolnienia z wykonania kary i warunkowego umorzenia postępowania*, „Probacja” 2009, nr 1.
159. (299.) *Zobowiązanie sprawcy przestępstwa do naprawienia szkody lub uszczerbku na więzi w trybie art. 46 k.k.*, „Przegląd Sądowy” 2009, nr 1.
160. (300.) *Odstąpienie od oskarżenia w sprawach o czyny ścigane z oskarżenia prywatnego*, „Palestra” 2009, nr 1–2.
161. (301.) *Niezależność prokuratury i prokuratorów w świetle znowelizowanej ustawy z dnia 9 października 2009 r. ustawy o prokuraturze*, „Prokuratura i Prawo” 2010, nr 1–2.
162. (302.) *Nowy model postępowania przyspieszonego w sprawach karnych*, „Prokuratura i Prawo” 2010, nr 4.
163. (303.) *Podstawowe założenia projektowanych zmian procedury karnej*, „Państwo i Prawo” 2012, nr 11.
164. (304.) *Głos w dyskusji nt. Nowe rozwiązania w zakresie celów postępowania przygotowawczego i selekcji materiału przekazywanego sądowi przy akcie oskarżenia a zasada prawdy oraz kwestia ujawniania obronie dowodów w toku postępowania przygotowawczego*, [w:] *Kontradycyjność w polskim procesie karnym*, red. P. Wiliński, Poznań 2013.
165. (305.) *Postępowanie przygotowawcze w świetle nowelizacji z 27 września 2013 r. i rola w nim prokuratora w aspekcie sądowego stadium procesu*, „Prokuratura i Prawo” 2015, nr 1–2.
166. (306.) *Kasacja jako nadzwyczajny środek zaskarżenia w sprawach karnych i jej skuteczność w praktyce*, „Państwo i Prawo” 2015, nr 6.
167. (307.) *A penal ticket for common and fiscal misdemeanours in polish law and this punishment quashed by court after the amendments of 2013 and 2015*, „Ius Novum” 2017, nr 2.

6. GLOSY

1. (308.) *Glosa do uchwały SN z 15.04.1986 (VI KZP 8/86)*, „Palestra” 1987, nr 12 (dotyczy obrońcy).
2. (309.) *Glosa do uchwały SN z 12.09.1986 (U 7/86)*, „Nowe Prawo” 1988, nr 9 (dotyczy paserstwa).
3. (310.) *Glosa do wyroku SN z 16.11.1987 (II KR 254/87)*, „Informacja Prawnicza” 1988, nr 7–8 (dotyczy art. 50 k.p.k.).
4. (311.) *Glosa do postanowienia SN z 30.06.1988 (III KZP 99/88)*, „Państwo i Prawo” 1989, nr 4 (dotyczy wniosku o ściganie).
5. (312.) *Glosa do wyroku SN z 19.12.1988 (I KP 348/88)*, „Państwo i Prawo” 1990, nr 7 (dotyczy prawa do obrony).
6. (313.) *Glosa do postanowienia SN z 7.07.1989 (Wz 29/89)*, „Problemy Praworządności” 1990, nr 6 (dotyczy opinii biegłego).
7. (314.) *Glosa do wyroku SN z 4.04.1989 (U 126/89)*, „Państwo i Prawo” 1990, nr 10 (dotyczy przyznania się do winy).

8. (315.) *Glosa do wyroku SN z 10 marca 1989 (WR 74/89)*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 1990, nr 3 (dotyczy objęcia ścigania).
9. (316.) *Glosa do wyroku SN z 22.06.1989 (II KR 88/89)*, „Państwo i Prawo” 1991, nr 6 (dotyczy przerwy i odroczenia rozprawy).
10. (317.) *Glosa do uchwały SN z 12.02.1992 (I KZP 43/91)*, „Państwo i Prawo” 1992, nr 11 (dotyczy zatrzymania osoby).
11. (318.) *Glosa do uchwały SN z 20.06.1991 (I KZP 10/91)*, „Państwo i Prawo” 1993, nr 6 (dotyczy wyłączenia sędziego).
12. (319.) *Glosa do wyroku SN z 10.12.1992 (III KRN 207/92)*, „Informacja Prawnicza” 1993, nr 1–6 (dotyczy rewizji nadzwyczajnej).
13. (320.) *Glosa do uchwały SN z 22.06.1993 (I KZP 288/93)*, „Informacja Prawnicza” 1993, nr 10–12 (dotyczy trybu uproszczonego).
14. (321.) *Glosa do uchwały SN z 12.02.1992 (I KZP 40/91)*, „Informacja Prawnicza” 1994, nr 4–6 (dotyczy przesłanek procesowych i rewizji nadzwyczajnej).
15. (322.) *Glosa do uchwały SN z 16.02.1994 (I KZP 40/93)*, „Państwo i Prawo” 1994, nr 10 (dotyczy oskarżenia posiłkowego i rewizji).
16. (323.) *Glosa do wyroku SN z 12.04.1994 (II KRN 26/94)*, „Państwo i Prawo” 1994, nr 11 (dotyczy zasady bezpośredniości).
17. (324.) *Glosa do wyroku SN z 1.12.94 (III KRN 120/94) i uchwały SN z 8.02.1995 (I KZP 37/94)*, „Państwo i Prawo” 1995, nr 7 (dotyczy odstępstw od zasady bezpośredniości).
18. (325.) *Glosa do wyroku SN z 30.08.1995 (WRN 67/95)*, „Państwo i Prawo” 1996, nr 11 (dotyczy przekazywania sprawy z sądu wojskowego do kolegium).
19. (326.) *Glosa do postanowienia SN z 20.02.1996 (II KRN 166/96)*, „Państwo i Prawo” 1997, nr 1 (dotyczy ścigania na wniosek).
20. (327.) *Glosa do uchwały SN z 12.08.1996 (I KZP 14/96)*, „Państwo i Prawo” 1997, nr 2 (dotyczy stosowania listu żelaznego w postępowaniu przygotowawczym).
21. (328.) *Glosa do postanowienia SN z 19.07.1996 (V KRN 103/96)*, „Państwo i Prawo” 1997, nr 4 (dotyczy kasacji w sprawach o wykroczenia).
22. (329.) *Glosa do postanowienia SN z 17.10.1996, I KZP 25/96*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 1997, nr 5 (dotyczy ścigania na wniosek).
23. (330.) *Glosa do postanowień SN z 11 września 1996, II KZ 45/96 oraz z 30 września 1996, V KZ 47/96*, „Palestra” 1997, nr 5–6 (dotyczy przymusu adwokackiego przy kasacji).
24. (331.) *Glosa do postanowienia SN z 15.10.1996, II KZ 78/96*, „Palestra” 1997, nr 7–8 (dotyczy uzasadniania postanowień).
25. (332.) *Glosa do uchwały SN z 24.09.1997, I KZP 15/97*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 1998, nr 4 (dotyczy paserstwa jako wykroczenia).
26. (333.) *Glosa do uchwały SN z 16.11.2000 r., I KZP 38/2000*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2001, nr 3 (dotyczy przekazywania sprawy do uzupełnienia dochodzenia wedle k.k.s.)

27. (334.) *Glosa do wyroku SN z 8.02.2011 r., V KK 246/10, „Państwo i Prawo” 2012, nr 1 (dotyczy możliwości zmiany kwalifikacji prawnej w postępowaniu kascyjnym).*

7. RECENZJE I SPRAWOZDANIA NAUKOWE

1. (335.) *Recenzja monografii „I. Stecowski. Adwokat w sowieckim sudoproizwodstwie”, „Nowe Prawo” 1975, nr 6.*
2. (336.) *Funkcjonowanie instytucji czynności niecierpiących zwłoki (sprawozdanie z sympozjum), „Państwo i Prawo” 1978, nr 11.*
3. (337.) *Recenzja monografii „P. Kruszyński. Stanowisko prawne obrońcy w procesie karnym”, „Państwo i Prawo” 1991, nr 9.*
4. (338.) *Recenzja monografii „T. Bojarski (red.). Orzekanie środków wychowawczych i poprawczych w praktyce sądów rodzinnych”, „Państwo i Prawo” 1991, nr 11.*
5. (339.) *Recenzja opracowania „J. Grajewski, E. Skrętowicz. Podręczny komentarz do kodeksu postępowania karnego”, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 1993, nr 1–2.*
6. (340.) *Recenzja opracowania „M. Bojarski, W. Radecki. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia”, „Przegląd Sądowy” 1992, nr 10.*
7. (341.) *Recenzja podręczników „S. Waltoś. Proces karny. S. Waltoś. Proces karny w kazu-sach”, „Państwo i Prawo” 1996, nr 8–9.*
8. (342.) *Recenzja książki „Z. Muras. Postępowanie odwoławcze w procesie karnym. Art. 425–457. Komentarz”, „Prokuratura i Prawo” 2004, nr 11–12.*
9. (343.) *Recenzja książki „P. Wiliński. Świadek incognito w polskim procesie karnym”, „Państwo i Prawo” 2004, nr 10.*
10. (344.) *Recenzja książki „P. Hofmański, S. Zabłocki. Elementy metodyki pracy sędziego w sprawach karnych”, „Palestra” 2006, nr 11–12.*

8. PUBLIKOWANE WYSTĄPIENIA W DYSKUSJACH NAUKOWYCH

1. (345.) *Dyskusja redakcyjna nad projektem kodeksu postępowania karnego w „Problemach Praworządności”, „Problemy Praworządności” 1991, nr 6.*
2. (346.) *Dyskusja redakcyjna nad projektem zmian w prawie wykroczeń w „Problemach Praworządności”, „Problemy Praworządności” 1991, nr 6 (wkładka).*
3. (347.) *Zaskarżanie decyzji o zatrzymaniu i aresztowaniu w projekcie k.p.k. (głos w dyskusji o reformie prawa karnego procesowego), [w:] Problemy reformy prawa karnego, red. T. Bojarski, E. Skrętowicz, Lublin 1993.*

9. REFERATY WYGŁOSZONE NA KONFERENCJACH NAUKOWYCH

1. *Założenia reformy procedury w prawie wykroczeń* – na sesji Towarzystwa Naukowego Prawa Karnego w Warszawie nt. Reforma prawa wykroczeń, maj 1991 (niepubl.).
2. *Zmiany w polskim trestnim řízení w latach 1989–1993* – na spotkaniu naukowym w Česká Advokátní Komora, Praha, maj 1994 (publ.).
3. *Orzekanie w sprawach o wykroczenia w projektach kodeksu postępowania karnego, kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia i ustawy karnej skarbowej* – na sesji w Ministerstwie Sprawiedliwości w 1995 nt. Ograniczenia funkcjonowania instytucji ławników i członków kolegiów ds. wykroczeń (niepubl.).
4. *Prawo do rzetelnego procesu a polski proces karny skarbowy* – na Międzynarodowej Sesji Naukowej pn. Prawa i wolności obywatelskie w procesie transformacji ustrojowej, Rzeszów, kwiecień 1996 (publ.).
5. *O systemie organów orzekających w sprawach o wykroczenia de lege lata i de lege ferenda* – na konferencji naukowej nt. Rozwój polskiego prawa wykroczeń, Lublin, maj 1996 (publ.).
6. *Dochodzenie i śledztwo w nowym kodeksie postępowania karnego* (współautorstwo z B. Wójcicką) – na sesję naukową pn. Nowy kodeks postępowania karnego, Lublin 1997; tezy opublikowane [w:] *Nowy kodeks postępowania karnego*, Lublin 1997 (publ.).
7. *Postępowania szczególne wobec cudzoziemców* – na konferencji polsko-niemieckiej pn. Przestępczość przygraniczna. Postępowanie karne przeciwko cudzoziemcom w Polsce, Poznań, 24–27 czerwca 1999 r. (publ.).
8. *Środki zaskarżenia w orzecznictwie Sądu Najwyższego w latach 1929–2000* – na konferencji naukowej nt. Środki zaskarżenia w procesie karnym, Kraków, 14 czerwca 2000 r. (publ.).
9. *Obrona z urzędu w nowym kodeksie postępowania karnego* – na międzynarodowej konferencji naukowej nt. Zasady procesu karnego wobec wyzwań współczesności, Kraków, 13–14 listopada 2000 r. (publ.).
10. *Tymczasowe aresztowanie w Polsce* – konferencja w Czeskiej Radzie Adwokackiej, Praha, 23 stycznia 2001 r. (niepubl.).
11. *Kontradycyjność i oficjalność w modelu postępowania sądowego*, [w:] *Postępowanie karne w XXI wieku*, Konferencja naukowa, Warszawa, październik 2001 r. (publ.).
12. *Zabezpieczenie majątkowe w prawie karnym skarbowym* – na międzynarodowej konferencji pt. Pozbawianie sprawców przestępstw korzyści płynących z ich popełnienia, Toruń, 4–5 grudnia 2002 r. (publ.).
13. Wystąpienie w dyskusji na konferencji naukowej na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie pn. Karno-polityczne koncepcje profesora Juliusza Makarewicza – wczoraj i dziś, Lublin, 26–28 września 2005 r. – opublikowane w *Karno-polityczne koncepcje prof. J. Makarewicza wczoraj i dziś (w 59. rocznicę śmierci). Materiały konferencji*, Lublin 2006.

14. *Model postępowania przygotowawczego w świetle kodeksu postępowania karnego z 1997 r. oraz jego nowelizacji w okresie 1998–2007* – na konferencji naukowej zorganizowanej przez Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie i Wyższą Szkołę Prawa i Administracji w Przemyślu nt. Kodeks karny i kodeks postępowania karnego po dziesięciu latach obowiązywania. Ocena i perspektywy zmian, Nałęczów, 22–24 czerwca 2008 r. (publ.), tamże głos w dyskusji nt. modelu postępowania przygotowawczego.
15. *Kilka refleksji odnośnie sugestii wprowadzenia instytucji sędziego śledczego* – na zjeździe katedr postępowania karnego w ramach sesji pn. Sędzia śledczy; model postępowania karnego, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Kraków, 25–28 września 2008 r. (publ.), tamże głos w dyskusji w panelu: Zagadnienia postępowania odwoławczego.
16. *Rzetelne postępowanie odwoławcze i kasacyjne* – na międzynarodowej konferencji naukowej nt. Rzetelny proces karny, Uniwersytet Wrocławski, Trzebieszowice, 17–19 września 2009 r. (publ.).
17. *Jawność wewnętrzna postępowania sądowego* – na międzynarodowej konferencji naukowej nt. Jawność procesu karnego a zasada rzetelnego procesu, Uniwersytet Wrocławski, Długopole Zdrój, 29–31 marca 2012 r. (publ.).
18. *Podstawowe założenia projektowanych zmian procedury karnej w świetle projektu KKKPK z 2012 r.* – na konferencji Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, 14 czerwca 2012 r., nt. Projektowane zmiany w kodeksie karnym i kodeksie postępowania karnego (publ.).
19. *Rola prokuratora, sądu i obrony w kontradiktoryjnej rozprawie* – referat na konferencji naukowej nt. Ku kontradykcyjności. Proces karny w świetle projektowanych zmian, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań, 22 kwietnia 2013 r. (publ.), tamże głos w dyskusji (publ.).
20. *Rola pełnomocnika strony przy dochodzeniu roszczeń odszkodowawczych za błędy wymiaru sprawiedliwości* – na konferencji adwokatów i radców prawnych nt. Przedstawiciele procesowi stron w znolizowanej procedurze karnej; Warszawa, 28 października 2014 r. (niepubl.).
21. Konferencja radców prawnych nt. Nowy model postępowania karnego i rola w nim radców prawnych, Łódź, wrzesień 2014 r., referat na ten temat (niepubl.).
22. *Zasady procesu karnego w świetle reformy procedury karnej na podstawie ustawy z 27 września 2013 r.* – na konferencji naukowej na Uniwersytecie Warszawskim, nt. Wokół gwarancji współczesnego procesu karnego, Warszawa, 25–26 czerwca 2015 r. (niepubl.).
23. *Udział organów finansowych jako oskarżycieli publicznych w procesie karnym skarbowym po 1 lipca 2015 r.* – na konferencji pracowników urzędów skarbowych z okręgu łódzkiej Izby Skarbowej, nt. Nowy model procesu karnego i udział w nim organów finansowych jako oskarżycieli publicznych, Łódź, 7 maja 2015 r. (niepubl.).
24. *Przesłanki stosowania środków zapobiegawczych w znolizowanej procedurze karnej* – na konferencji naukowej w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, 21–22 września 2015 r. nt. Środki przymusu w znolizowanej procedurze karnej (publ.).

25. Konferencja naukowa w Warszawie w dniu 29 września 2015 r. nt. Postępowanie karne przed sądem po 1 lipca 2015 r. – pierwsze doświadczenia, zorganizowana przez Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Justitia” oraz Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury, przy współdziałaniu Prokuratury Generalnej i pod patronatem Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, z głosem w dyskusji (niepubl.).

26. *Legalizacja dowodów uzyskanych w drodze przestępstwa oraz zachowań wkraczających w sferę konstytucyjnych praw jednostki przez organy ścigania lub bez kontroli sądu, w świetle najnowszych zmian k.p.k. oraz niektórych innych ustaw* – na Ogólnopolskim Zjeździe Katedr Postępowania Karnego, Uniwersytet Gdański, 2–4 czerwca 2016 r., konferencja naukowa nt. Dowody uzyskane z naruszeniem prawa czy legalne? (perspektywa konstytucyjna i procesowa), (publ.).

27. *Model polskiego procesu karnego po nowelizacji marcowej 2016 r.* – na konferencji naukowej na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, 22–23 września 2016 r., nt. Postępowanie karne po nowelizacji z dnia 11 marca 2016 r. (publ.).

28. *Uchylenie prawomocnych mandatów za wykroczenia powszechne i skarbowe* – na konferencji naukowej pt. Na styku prawa karnego i prawa wykroczeń. Zagadnienia materialnoprawne oraz procesowe, Wrocław, 26 września 2016 r. (publ.).

29. *Postępowanie w sprawach o wykroczenia po zmianach z lat 2011–2016* – na konferencji naukowej na Uniwersytecie Łódzkim, 8 grudnia 2016 r., nt. Proces karny, prawo karne skarbowe i prawo wykroczeń po zmianach z lat 2015–2016 (publ.).

30. *Postępowanie przygotowawcze i rola w nim prokuratora* – na konferencji naukowej na Uniwersytecie Warszawskim, 26 czerwca 2017 r., poświęconej pamięci prof. A. Murzynowskiego, nt. ustrojowe aspekty postępowania karnego (niepubl.).

LISTY GRATULACYJNE



UNIwersYTET
ŁÓDZKI

Szanowny Pan
Prof. dr hab. Tomasz Grzegorzcyk
Katedra Postępowania Karnego
i Kryminalistyki
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytetu Łódzkiego

Szanowny Panie Profesorze,

z okazji 70. rocznicy urodzin pragnę złożyć najserdeczniejsze gratulacje dotychczasowych osiągnięć. Dziękuję w imieniu całej społeczności akademickiej naszej Uczelni za wszystko, co Pan Profesor zrobił dla rozwoju Uniwersytetu Łódzkiego.

Jesteśmy za to wdzięczni, doceniając ogrom pracy naukowej, dorobku Pana Profesora oraz wysiłków w zakresie kształcenia młodej kadry naukowej i studentów. Jest Pan Profesor licząc lata studiów związany z UŁ ponad 50 lat, przechodząc drogę akademicką od asystenta do profesora zwyczajnego i pełniąc szereg funkcji dydaktycznych i administracyjnych w tym Kierownika Katedry Postępowania Karnego i Kryminalistyki oraz Zakładu Postępowania Karnego. Nie sposób wymieniając osiągnięcia Pan Profesora nie wspomnieć o wypromowaniu 20 doktorów nauk prawnych, przygotowaniu wielu recenzji rozpraw doktorskich oraz w postępowaniach habilitacyjnych, profesorskich i o nadanie tytułu doktora honoris causa różnych uczelni.

Warte szczególnego podkreślenia są wysiłki Pana Profesora w zakresie współpracy z szeregiem zagranicznych prawniczych ośrodków naukowych. Jest Pan Profesor przykładem

tel.: (048) 042 635 40 02
ul. Narutowicza 68, 90-136 Łódź
e-mail: rektor@uni.lodz.pl

➔ www.uni.lodz.pl

uczonego, który potrafił wspaniale łączyć obowiązki nauczyciela akademickiego z innymi zadaniami i obowiązkami: radcy prawnego w banku i instytucjach służby zdrowia, orzecznika, członka Kolegium NIK. Uhonorowaniem tej aktywności i docenieniem wiedzy i doświadczenia Pana Profesora jako prawnika było powołanie na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, którą to funkcję pełnił Pan Profesor w latach 1999 – 2016 r. Na szczególne podkreślenie zasługuje też udział Pana Profesora w działalności legislacyjnej, w tym praca w Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego. Efektem tej działalności było m. in. przygotowanie projektu kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, a także nowelizacji aktów prawnych: ustawy o prokuraturze oraz kodeksu postępowania karnego i wielkiej nowelizacji procedury karnej z 2013 i 2015 r.

Dzięki bogatemu i wielowątkowemu dorobkowi naukowemu zyskał Pan Profesor zasłużone uznanie tak na naszej Uczelni, jak i w środowisku prawniczym naszego Kraju i za granicą. Pana droga życiowa jest godna naśladowania, a takie cechy charakteru jak zaangażowanie, poświęcenie i pracowitość oraz skromność powinny być wzorem dla młodych pracowników nauki i prawników rozpoczynających karierę zawodową.

Cieszę się, iż mogłem bliżej poznać Pana Profesora na spotkaniach grupy zaprzyjaźnionych osób. Proszę przyjąć ode mnie i od całej społeczności akademickiej UŁ najserdeczniejsze życzenia kolejnych sukcesów w pracy naukowej i legislacyjnej oraz kształceniu młodych kadr prawniczych. Życzę Panu Profesorowi dużo zdrowia i wszelkiej pomyślności w życiu osobistym.

Ad multos annos!

z wyrazami szacunku
A. Różalski

Prof. dr hab. Antoni Różalski
Rektor Uniwersytetu Łódzkiego



**WYDZIAŁ PRAWA
i ADMINISTRACJI**

Uniwersytet Łódzki

Szanowny Pan

prof. dr hab. Tomasz Grzegorzczak

Szanowny Panie Profesorze,

w imieniu całej społeczności akademickiej Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego pragnę złożyć Panu Profesorowi gratulacje z okazji Jubileuszu 70-tych urodzin oraz najserdeczniejsze życzenia dalszych sukcesów w pracy zawodowej i szczęścia w życiu osobistym.

Składając te życzenia chciałabym jednocześnie podziękować za lata pracy na naszym Wydziale, które zaowocowały powstaniem licznych dzieł naukowych, stanowiących istotny wkład w rozwój nauki prawa postępowania karnego. Ten wspaniały dorobek pozwala zaliczyć Pana Profesora do grona najwybitniejszych przedstawicieli nauki prawa w Polsce. W pracy nauczyciela akademickiego równie ważne jest jednak kształcenie kolejnych pokoleń studentów, zaś powołaniem każdego profesora powinno być udzielanie wsparcia młodym naukowcom w rozwoju ich własnych zainteresowań i zdobywaniu kolejnych stopni naukowych. I w tym także jest Pan Profesor nieoceniony. Dzięki Pańskiej wiedzy i życzliwości, ale także wysoko stawianym wymaganiom, absolwenci naszego Wydziału bez trudu zdają egzaminy wstępne na aplikacje prawnicze, a kierowana przez Pana Katedra wspaniale się rozwija. Dziękuję zatem nie tylko za stworzenie wybitnych dzieł naukowych, ale także za wysiłek włożony w kształcenie wielu pokoleń prawników oraz szerokiego grona młodych naukowców, którzy zawdzięczają swoje osiągnięcia opiece i wsparciu, na które ze strony Pana Profesora zawsze mogą liczyć.

Gratulując Jubileuszu, życzę Panu Profesorowi dużo zdrowia i wielu jeszcze lat pracy dla dobra naszego Wydziału.

Pozostaję z wyrazami szacunku

Agnieszka

dr. hab. Agnieszka Liszewska, prof. UŁ
Dziekan Wydziału Prawa i Administracji
Uniwersytetu Łódzkiego



SĄD NAJWYŻSZY

Rzeczypospolitej Polskiej

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego

Prof. dr hab. Małgorzata Gersdorf

Warszawa, dnia 15 kwietnia 2019 r.

Szanowny Pan

Prof. dr hab. Tomasz Grzegorzczak

Szanowny Panie Profesorze,

W życiu wspólnoty akademickiej zdarzają się momenty wyjątkowe. Do takich z pewnością zaliczyć można Jubileusz 70-lecia urodzin Pana Profesora, wybitnego sędziego i teoretyka prawa. Z tej okazji, w imieniu własnym i wszystkich sędziów Sądu Najwyższego, pragnę pogratulować Panu wspaniałych osiągnięć na gruncie zawodowym oraz znakomitego dorobku w pracy naukowej.

W sferze zawodowej realizował się Szanowny Jubilat jako Sędzia Sądu Najwyższego, naukowiec i dydaktyk, a także kodyfikator. Pan Profesor, mimo że to nie jest łatwe zadanie, z wielką pasją godził wszystkie te aktywności prawnicze. W każdym z tych obszarów działalności wyróżniając się przy tym wszechstronną wiedzą i godnym podziwu zaangażowaniem. Szczególnie owocne okazało się łączenie przez Pana pracy naukowej z praktyką stosowania prawa. Aktywności te w Pana przypadku harmonijnie się uzupełniały, co pozytywnie wpłynęło tak na rozwój nauki prawa karnego procesowego, jak i orzecznictwa sądowego.

Pan Profesor, obecnie Sędzia Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, pracę w Sądzie Najwyższym zakończył w 2016 r. Nastąpiło to po siedemnastu latach służby sędziowskiej. W trakcie orzekania w Sądzie Najwyższym był Pan sprawozdawcą w wielu kluczowych dla praktyki orzeczeniach, w tym w szczególności w kilkunastu uchwałach (także w składach poszerzonych siedmiu sędziów Sądu Najwyższego), a odnoszących się do skomplikowanych zagadnień prawnych. Dotyczyły one choćby: uprawnień Ministra Obrony Narodowej związanych z możliwością delegacji sędziego sądu wojskowego (uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 27 stycznia 2009 r., I KZP 23/08, OSNKW 2009, z. 3, poz. 19 i postanowienie składu siedmiu sędziów SN z dnia 27 stycznia 2009 r., I KZP 24/08, OSNKW 2009, z. 3, poz. 20), kontroli operacyjnej (uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 23 marca

2011 r., I KZP 32/10, OSNKW 2011, z. 3, poz. 22), dopuszczalności kasacji strony od wyroku sądu odwoławczego, którym orzeczono w przedmiocie odszkodowania i zadośćuczynienia na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (uchwała SN z dnia 24 lipca 2001 r., I KZP 15/01, OSNKW 2001, z. 9-10, poz. 74) czy składu sądu odwoławczego w postępowaniu uproszczonym (uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 27 października 2005 r., I KZP 38/05, OSNKW 2005, z. 11, poz. 103, której nadano moc zasady prawnej). Pan Profesor był ponadto sprawozdawcą w uchwale pełnego składu Izby Karnej w której przyjęto, że pojęcie „przestępstwa”, występujące w art. 258 § 1 k.k., w brzmieniu obowiązującym przed dniem 17 października 1999 r., obejmowało także przestępstwa skarbowe (uchwała z dnia 4 kwietnia 2005 r., I KZP 7/05, OSNKW 2005, z. 5, poz. 44). Tym samym wywarł Pan niewątpliwie ogromny wpływ na rozwój i ujednoczenie orzecznictwa sądowego. Wykonywanie przez Pana Profesora obowiązków orzeczniczych cechowało się zawsze wyjątkową przenikliwością, docieklivością i skrupulatnością, a wsparte było przy tym wielką wiedzą.

Dorobek naukowy Szanownego Jubilata stanowi znaczący wkład do nauki polskiej, którego nie sposób przecenić. Nie chodzi tu jedynie o wielką liczbę publikacji, których jest kilkadziesiąt, lecz przede wszystkim o ich merytoryczną wartość. Pośród tych opracowań wymienić należy zwłaszcza cenione komentarze do kodeksu postępowania karnego, kodeksu karnego skarbowego, kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia oraz kodeksu wykroczeń (którego jest Pan współautorem) czy liczne monografie, do których zaliczyć należy m.in. prace: „Wnioskowy tryb ścigania czynów karalnych” i „Obrońca w postępowaniu przygotowawczym”. Imponuje przy tym wszechstronność podjętych przez Pana Profesora prac badawczych. Wśród tych publikacji znajdują się bowiem nie tylko te dotyczące ściśle rozumianego procesu karnego, ale również prawa karnego skarbowego, materialnego i procesowego prawa wykroczeń, a także materialnego prawa karnego oraz kwestii ustrojowych w odniesieniu do organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości. We wszystkich płaszczyznach prowadzonych badań Pan Profesor jest niekwestionowanym autorytetem.

W Uniwersytecie Łódzkim od wielu lat pełni Pan Profesor funkcję Kierownika Katedry Postępowania Karnego i Kryminalistyki. Prowadzi Pan wykłady i seminaria dla studentów oraz

seminaria doktoranckie, które cieszą się dużym powodzeniem z uwagi na umiejętność przekazywania wiedzy na najwyższym poziomie i zaangażowanie w działalność dydaktyczną. Wspomnieć należy o udziale Pana Profesora w rozwoju kadry naukowej. Pana uczniowie zawsze z uznaniem wypowiadają się o swoim Mistrzu, podkreślając wdzięczność za poświęcony im czas oraz troskliwą opiekę naukową i merytoryczne wsparcie, jakie uzyskali.

Będąc zaliczany do grona najwybitniejszych polskich procesualistów karnych przez wiele lat Czcigodny Jubilat był ponadto zaangażowany w działalność legislacyjną, uczestnicząc w pracach Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego i zespołów problemowych powołanych do opracowania projektów ustaw. Wspomnieć tu trzeba, że Pan Profesor był m.in. współtwórcą projektu Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia z 2001 r. czy projektu tzw. wielkiej nowelizacji procedury karnej z lat 2013 i 2015.

Droga zawodowa Pana Profesora to przykład godny naśladowania dla młodych prawników. Osiągnięcie sukcesów na różnych polach aktywności nie byłoby jednak możliwe, gdyby nie Pana wielka pracowitość. W osobie Pana Profesora skupiają się wszystkie pożądane cechy sędziego i uczonego, a zwłaszcza niezmiernie ważne w tych profesjach dążenie do osiągnięcia sprawiedliwości i poznania prawdy. Jest Pan życzliwą, skromną i ciepłą osobą. Dzięki postawie życiowej i podejściu do innych zaskarbił sobie Pan Profesor szacunek wśród współpracowników i uczniów. Wiedza, wszechstronność, pracowitość i życzliwość Szanownego Jubilata zasługują na najwyższe uznanie i powinny być stawiane za wzór sędziego i pracownika naukowego.

Z okazji Jubileuszu, w imieniu własnym i wszystkich sędziów Sądu Najwyższego, pragnę złożyć Panu Profesorowi najserdeczniejsze życzenia zdrowia i pomyślności w realizacji zakładanych celów w dalszej pracy naukowej oraz dydaktycznej, jak również wielu radości w życiu osobistym.

z wyrazami szacunku
Brygida



RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Adam Bodnar

Warszawa,

15/05/2019

Pan
Prof. dr hab. Tomasz Grzegorzcyk

Wielce Szanowny Panie Profesorze,

w związku z pięknym jubileuszem 70-lecia urodzin pragnę złożyć Panu Profesorowi najserdeczniejsze gratulacje.

Niech mi wolno będzie przy tej okazji wyrazić wielki podziw i uznanie dla dorobku Pana Profesora w działalności naukowej, publicystycznej oraz publicznej, jak również dla nadzwyczajnych zasług na rzecz ochrony praw obywatelskich. Jestem przekonany, że obecność Pana Profesora w naszej najnowszej historii umacnia wielu obywateli w szacunku dla prawa, dialogu, otwartości na innych.

Życzę Panu Profesorowi dobrego zdrowia i pogody ducha, jak również poczucia zasłużonej satysfakcji z wybitnych osiągnięć.

Łączę wyrazy uznania,

Na jubileusz Profesora Tomasza Grzegorzcyka

Szanowny Jubilacie Profesorze,

Drog: Tomku,

Ileż to lat upłynęło, gdy spotkaliśmy się po raz pierwszy na konferencji w Kazimierzu nad Wisłą ! Podziwiałem wówczas precyzję wywodów prawniczych , wielką znajomość rzeczy i piękną polszczyznę młodego doktora przybyłego z Łodzi. Szczęśliwie los pozwolił nam na częste kontakty, a mnie szczególnie, na zapoznanie się z coraz to nowymi, zawsze interesującymi i starannie przemyślanymi publikacjami dzisiejszego Jubilata.

Wiele miejsca na półkach mojej domowej biblioteki zajmują opasłe tomy autorstwa i współautorstwa Jubilata. Imponuje wielka wiedza pokrywająca prawie wszystkie obszary nauk penalnych, od postępowania karnego, przez prawo materialne i formalne wykroczeń do prawa karnego skarbowego. Dowodzą jej podręczniki, komentarze, monografie, liczne artykuły, glosy i prace pomniejsze.

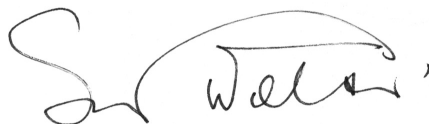
Nie miejsce tu na wymienianie funkcji i godności Jubilata, opisy dokonań dydaktycznych i w dziedzinie kształcenia kadry naukowej. Z pewnością to zrobią inni i lepiej. Chciałbym tu jednak zwrócić uwagę na jakże ważny okres w życiu Jubilata – lata wypełnione orzekaniem w Sądzie Najwyższym.

Do dziejów zaś wymiaru sprawiedliwości w Polsce przejdzie wkład Jubilata w prace zespołu ds. reformy procesu karnego, którego efektem była wielka nowela kodeksu postępowania karnego w 2003 r. a zaraz potem reforma prawa wykroczeniowego.

Pamiętam dobrze wnikliwe i celne uwagi oraz propozycje Jubilata podczas prac zespołu d.s. rozdzielenia funkcji prokuratora generalnego i ministra sprawiedliwości po roku 2007. Niestety zmiana konfiguracji politycznej w 2015 r. doprowadziła do ponownego połączenia obu urzędów z fatalnymi następstwami dla wymiaru sprawiedliwości.

Miałem zaszczyt współpracować z Jubilatem także w pierwszej Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego w latach 2004 - 2007 oraz w drugiej, w latach 2009-2015. Nie ma najmniejszej wątpliwości, że Jubilat był jednym z głównych autorów projektu wprowadzenia do polskiej procedury karnej pełnej kontradiktoryjności rozprawy głównej. Nowy model tej rozprawy uchwalony przez Sejm niestety po niecałym roku został unicestwiony. Zaprzepaszczona została szansa zmodernizowania, odformalizowania i przyspieszenia procesu karnego w Polsce. Mam jednakże nadzieję, że w niedalekiej przyszłości danym będzie Jubilatowi wrócić do ponownej implementacji pełnej kontradiktoryjności i do prac legislacyjnych zmierzających do solidnego zabezpieczenia niezawisłości sędziowskiej.

Gratulując wspaniałego dorobku naukowego, dydaktycznego i orzeczniczego życzę z całego serca – *multos, multos annos!*

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'S. Walecki', with a large, sweeping flourish above the name.



**DZIEKAN RADY
OKRĘGOWEJ IZBY RADCÓW PRAWNYCH
W ŁODZI**

Łódź, dnia 15 maja 2019 r.

**Szanowny Pan
Prof. zw. dr hab. Tomasz Grzegorzcyk
Kierownik
Katedry
Postępowania Karnego i Kryminalistyki
Wydziału Prawa i Administracji
Uniwersytetu Łódzkiego**

Szanowny Panie Profesorze,


w imieniu Radców Prawnych i Aplikantów Radcowskich Okręgowej Izby Radców Prawnych w Łodzi pragnę złożyć na ręce Pana Profesora najserdeczniejsze życzenia z okazji pięknego Jubileuszu siedemdziesiątej rocznicy urodzin. Życzę Panu Profesorowi zdrowia, realizacji planów w obszarze działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej, inspiracji do podejmowania oraz wszelkiej pomyślności w życiu osobistym. Życzę także codziennych radości oraz realizacji pozazawodowych pasji i zainteresowań.

Pragnę wyrazić w imieniu Okręgowej Izby Radców Prawnych w Łodzi słowa wdzięczności za wieloletni trud nauczania młodych adeptów sztuki prawniczej, spośród których wielu wykonuje dzisiaj zawód radcy prawnego, a także za osobiste zaangażowanie Pana Profesora oraz Pracowników kierowanej przez Pana Katedry Postępowania Karnego i Kryminalistyki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego w proces doskonalenia zawodowego radców prawnych. Pozwolę sobie przypomnieć inauguracyjny wykład Pana Profesora wygłoszony na otwarciu rocznego Studium Prawa Karnego, Postępowania Karnego i Prawa Karnego Skarbowego

zorganizowanego w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Łodzi w latach 2014 – 2015, bezpośrednio przed rozszerzeniem uprawnień zawodowych radców prawnych w zakresie obron.

Kilkudziesięcioletni trud naukowy, dydaktyczny i organizacyjny Pana Profesora w trwały sposób zapisał się w historii Łodzi akademickiej oraz polskiej nauki prawa i postępowania karnego, prawa karnego skarbowego, postępowania w sprawach nieletnich oraz prawa wykroczeń i postępowania w sprawach o wykroczenia. Aktywny i twórczy udział w pracach Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego przy Ministrze Sprawiedliwości, kształtowaniu orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, zarówno jako Uczonego, jak i wieloletniego Sędziego Sądu Najwyższego, w trwały i mocny sposób wpływał i wpływa na kształtowanie i funkcjonowanie praktyki prawniczej. Komentarze i dzieła naukowe Pana Profesora stanowią nieocenioną pomoc w wykonywaniu zawodów prawniczych, przyczyniając się do pogłębiania wiedzy oraz inspirując w poszukiwaniu rozwiązań nierzadko bardzo złożonych spraw. Zaszczytem dla Okręgowej Izby Radców Prawnych w Łodzi pozostaje wykonywanie w przeszłości przez Pana Profesora zawodu radcy prawnego.

Wyrażam przekonanie, że Jubileusz Pana Profesora skłaniać będzie nie tylko do refleksji nad czasem minionym i miłych wspomnień, ale będzie także źródłem satysfakcji z osiągnięć, radości ze współpracowników, a także inspiracją dla nowych przedsięwzięć i aktywności.

Z wyrazami szacunku


Grzegorz Wyszogrodzki

Dziekan Rady

Okręgowej Izby Radców Prawnych w Łodzi



Wielce Szanowny Panie Profesorze!

Zwracam się do Szanownego Pana Profesora w imieniu łódzkiego notariatu. Z najwyższym szacunkiem pragnę wyrazić wdzięczność za lata pracy i za wspaniałą twórczość.

Jako przedstawiciel notariatu dziękuję:

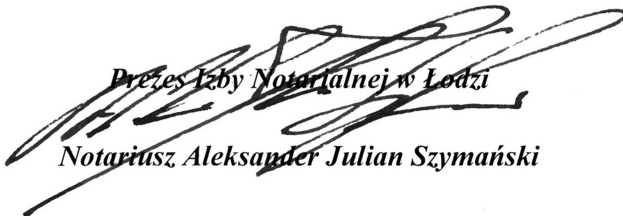
- za niełatwą służbę dla dobra Rzeczypospolitej,*
- za zawsze wyważony osąd tak prawa, jak i otaczającej rzeczywistości,*
- za lata orzekania w todzie i z sędziowskim łańcuchem, ale też za aktywność w Kolegium Najwyższej Izby Kontroli i Samorządowym Kolegium Odwoławczym w Łodzi,*
- za działalność w Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego,*
- za wszystkie cenne słowa zebrane w licznych publikacjach,*
- za zmagania wreszcie ze studencką cizbą, z nami, Pana Profesora uczniami i wychowankami!*

Pragnę podkreślić, że od zawsze budzi podziw postawa Pana Profesora - sine ira et studio. Zasada wyznawana nie tylko zza biurka egzaminatora i stołu sędziowskiego, ale też w codziennym życiu. To właśnie ona sprawia, że nazwisko Pana Profesora kojarzy się wszystkim z mądrością i rzetelnością.

Wykonując praktykę zawodową poznał Pan Profesor i ten nasz chleb powszechny praktyków. Ludzi zmagających się z nieudolnością i niekompetencją, tak urzędów jak i sądów. Dlatego też pragnę zapewnić Pana Profesora o powszechnym uznaniu, jakim cieszy się Pan Profesor wśród osób wykonujących rzemiosło prawnicze. Rzemiosło, które w ustach i piórze Pana Profesora zmieniało się w sztukę. Sztukę dobrego i sprawiedliwego.

Na koniec gratuluję życiowej postawy, rozważnych, ale i odważnych rozstrzygnięć, wnikliwych publikacji oraz wspaniałych dokonań. Chcę życzyć Panu Profesorowi, aby przez wiele lat ich jeszcze przybywało.

Ad multos annos plurimos Panie Profesorze!


Przewodniczący Izby Notarialnej w Łodzi
Notariusz Aleksander Julian Szymański

Łódź, maj 2019 roku

I. ZAGADNIENIA OGÓLNE

CEZARY KULESZA

KONFLIKT MIĘDZY PRAWAMI
POKRZYWDZONEGO I OSKARŻONEGO
W PERSPEKTYWIE 10 LAT EWOLUCJI
POLSKIEGO PROCESU KARNEGO
– ZARYS PROBLEMU

1. UWAGI WPROWADZAJĄCE

Prawie ćwierć wieku temu wskazywałem na ograniczenia uprawnień pokrzywdzonego powodowane ich konfliktem z interesami państwa i wynikające zarówno ze względów dogmatycznych, jak i polityki karania. Wskazałem na prawno-dogmatyczne i praktyczne argumenty dotyczące statusu pokrzywdzonego w procesie karnym, podejmując w oparciu o wyniki badań wiktymologicznych próby ich empirycznej weryfikacji¹. Z kolei w innym rozdziale monografii dokonałem analizy konfliktu uprawnień między oskarżonym i pokrzywdzonym w niemieckim, angielskim, francuskim i amerykańskim procesie karnym, odnosząc te rozważania odpowiednio do polskiego modelu procesu karnego opartego na d.k.p.k. z 1969 r.²

Również obecnie w doktrynie prawa karnego materialnego analizuje się wzajemny stosunek sprawiedliwości naprawczej do koncepcji sprawiedliwości retributywnej i prewencyjnej, podnosząc szereg argumentów natury dogmatycznej i empirycznej przemawiających za szerszym uwzględnianiem przez system wymiaru sprawiedliwości karnomaterialnych interesów ofiar przestępstw³. Podzielając podnieszone w literaturze⁴ słuszne zastrzeżenia co do posługiwania się w zarówno w tytule, jak i treści monografii E. Hryniewicz-Lach, *Ofiara w polskim prawie karnym*, pojęciem ‘ofiary przestępstwa’, którym nie operuje ustawodawca w treści kodeksu karnego i kodeksu postępowania karnego, należy podkreślić, że autorka ta zdaje się zauważać pewien konflikt interesu

¹ Zob. C. Kulesza, *Rola pokrzywdzonego w procesie karnym w świetle ustawodawstwa i praktyki wybranych krajów zachodnich*, Białystok 1995, s. 29–49, i podana tam literatura.

² C. Kulesza, *Rola...*, s. 157–194, i podana tam literatura.

³ Zob. np. E. Hryniewicz-Lach, *Ofiara w polskim prawie karnym. Interesy ofiary przestępstwa i karno-materialne instrumenty służące ich zabezpieczeniu*, Warszawa 2017, s. 37–64, i podana tam literatura.

⁴ A. Sakowicz, *Recenzja monografii E. Hryniewicz-Lach, Ofiara w polskim prawie karnym. Interesy ofiary przestępstwa i karno-materialne instrumenty służące ich zabezpieczeniu*, Warszawa 2017, „Białostockie Studia Prawnicze” 2018, nr 1, s. 260.

społecznego z interesami karno-materialnymi ofiar przestępstw i ich sprawców: „Istotne jest także uwzględnienie społecznego interesu w reakcji na przestępstwo (zakładanego lub ustalanego na podstawie badań opinii publicznej) oraz interesu sprawcy w rozliczeniu wyrządzonego bezprawia i ochronie przed nadmierną lub nieuzasadnioną represją, aby w ramach reakcji karnej nie doszło do zachwiania równowagi w drugą stronę, czyli skupienia się na interesach indywidualnej ofiary do tego stopnia, że pominięte zostaną uzasadnione potrzeby społeczeństwa oraz sprawcy przestępstwa”⁵.

W niniejszym opracowaniu skoncentrujemy się jednak na interesach procesowych pokrzywdzonych i oskarżonych, które na gruncie k.p.k. przybierają formę ich uprawnień procesowych.

Aktualność poruszanej problematyki wynika przede wszystkim z faktu, że k.p.k. z 1997 r., wzmacniając gwarancje zasady prawa do obrony i domniemania niewinności, jednocześnie rozszerzył uprawnienia pokrzywdzonego w procesie karnym. Ponadto szczególnie na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat nastąpiły liczne nowelizacje k.p.k., które miały na celu wdrożenie nowych europejskich i konstytucyjnych standardów odnoszących się zarówno do praw oskarżonego⁶, jak i praw ofiar przestępstw⁷. W rezultacie nowe oblicze zyskał konflikt uprawnień obu tych podmiotów procesowych.

We współczesnej polskiej literaturze wiktymologicznej, gdzie operuje się pojęciem sprawcy i ofiary przestępstwa, jedynie wzmiankuje się o istnieniu konfliktu między ich uprawnieniami w ramach systemu wymiaru sprawiedliwości. Jak stwierdza E. Bieńkowska, cały czas pierwszeństwo przed prawami ofiar mają prawa procesowe sprawców przestępstw, co jest oczywistym następstwem wpisania tych ostatnich do katalogu praw człowieka⁸. Autorka ta postuluje więc nadanie prawom procesowym ofiar takiej samej rangi, jaka została przyznana prawom sprawców i wpisania ich do EKPCz⁹. Zauważa jednak, że jak dotąd na forum ogólnoswiatowym nie przyjęto wiążącego dokumentu o prawach ofiar, zaś na forum europejskim ze względu na brak konsensusu politycznego nie podjęto również konkretnych starań mających na celu przygotowanie poświęconego tym kwestiom protokołu do EKPCz¹⁰.

⁵ E. Hryniewicz-Lach, *Ofiara...*, s. 64.

⁶ Zob. M. Wąsek-Wiaderek, *Standardy ochrony praw oskarżonego w świetle Europejskiej Ochrony Praw Człowieka*, [w:] *System prawa karnego procesowego*, t. 6, *Strony i inni uczestnicy postępowania karnego*, red. C. Kulesza, Warszawa 2016, s. 524–612; P. Starzyński, *Ochrona praw oskarżonego na podstawie przepisów prawa unijnego*, [w:] *System prawa karnego procesowego*, t. 6, *Strony i inni uczestnicy postępowania karnego*, red. C. Kulesza, Warszawa 2016, s. 613–662; P. Wiliński, *Standard ochrony praw oskarżonego w świetle Konstytucji*, [w:] *System prawa karnego procesowego*, t. 6, *Strony i inni uczestnicy postępowania karnego*, red. C. Kulesza, Warszawa 2016, s. 662–705.

⁷ Zob. E. Bieńkowska, *Standardy ochrony praw pokrzywdzonego w świetle dokumentów europejskich i ustaw zasadniczych*, [w:] *System prawa karnego procesowego*, t. 6, *Strony i inni uczestnicy postępowania karnego*, red. C. Kulesza, Warszawa 2016, s. 254–330.

⁸ E. Bieńkowska, *Prawa ofiar versus prawa sprawców w procesie karnym*, [w:] E. Bieńkowska, *Wiktymologia*, Warszawa 2018, s. 241–244.

⁹ E. Bieńkowska, *Standardy...*, s. 322–325.

¹⁰ E. Bieńkowska, *Standardy...*, s. 330.

2. PŁASZCZYZNY KONFLIKTU UPRAWNIEN PROCESOWYCH POKRZYWDZONEGO I OSKARŻONEGO

Zasadne wydaje się założenie, że konflikt uprawnień procesowych pokrzywdzonego i oskarżonego może być analizowany na dwóch płaszczyznach¹¹:

- 1) po pierwsze, można zbadać możliwości zaistnienia powyższego konfliktu w dwu fazach procesu karnego: fazie poznawczej, obejmującej udowadnianie winy bądź niewinności oskarżonego, i fazie decyzyjnej, obejmującej wszczęcie postępowania, stosowanie wobec oskarżonego środków przymusu, a przede wszystkim środków zapobiegawczych i ostatecznie rozstrzygnięcie o przedmiocie procesu (wyrokowanie);
- 2) po drugie, ważna jest tu relacja zachodząca pomiędzy prawami pokrzywdzonego a celami i zasadami procesu karnego. Szczególnie ważny jest tu problem ograniczeń praw pokrzywdzonego wynikających z zasady prawdy materialnej, zasady domniemania niewinności i prawa oskarżonego do obrony.

Aktem prawnym prawa europejskiego, który w sposób znaczący wpłynął w ostatnich latach na zwiększenie uprawnień pokrzywdzonego w polskim procesie karnym, jest niewątpliwie dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z 25 października 2012 r., ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW¹². Analizując zakres praw ofiar w postępowaniu karnym określony w rozdziale 3 dyrektywy, należy zauważyć, że akt ten zgodnie ze swoim tytułem i preambułą ustanawia jedynie normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw, zaś państwa członkowskie mogą rozszerzyć zakres praw określonych w niniejszej dyrektywie w celu zapewnienia wyższego poziomu ochrony (pkt 11 preambuły). Niewątpliwie państwa członkowskie mogą zapewnić także szerszy zakres praw udziału ofiary w postępowaniu karnym niż ten przewidziany w sposób ogólny w dyrektywie.

Dyrektywa, zgodnie z terminologią przyjętą w wiktymologii i prawie europejskim, posługuje się pojęciami „sprawca” i „ofiara przestępstwa”, w sposób wyraźny akcentując możliwość konfliktu między tymi podmiotami. Jak zauważa się w preambule, „Prawa określone w niniejszej dyrektywie pozostają bez uszczerbku dla praw sprawcy. Na użytek niniejszej dyrektywy termin ten odnosi nie tylko do osoby skazanej za popełnienie przestępstwa, lecz także do osoby podejrzanej lub oskarżonej przed ewentualnym uznaniem winy lub skazaniem oraz pozostaje bez uszczerbku dla zasady domniemania niewinności [pkt 12]”.

Podobne zastrzeżenia o realizacji praw ofiar „bez uszczerbku dla prawa do obrony” można znaleźć w przepisach dyrektywy regulujących „Prawo do ochrony” (art. 18), „Prawo do ochrony ofiar w postępowaniu przygotowawczym” (art. 20) i „Prawo do ochrony ofiar o szczególnych potrzebach” (art. 23)¹³.

¹¹ C. Kulesza, *Rola...*, s. 158.

¹² Dz.Urz. UE L 315, s. 57.

¹³ Zob. np. C. Kulesza, *Środki ochrony ofiar o szczególnych potrzebach w myśl dyrektywy 2012/29/UE z 25 października 2012 r.*, [w:] *Indywidualna ocena służąca ustaleniu szczególnych potrzeb ofiar przestępstw w zakresie ochrony*, red. L. Mazowiecka, Warszawa 2015, s. 46–68, i podana tam literatura.

SPIS TREŚCI

Profesor Tomasz Grzegorzczuk – wybitny naukowiec, znakomity sędzia, ceniony dydaktyk, a przede wszystkim wspaniały człowiek	5
Sylwetka Profesora Tomasza Grzegorzczuka	9
Wykaz dorobku naukowego Profesora Tomasza Grzegorzczuka	13
Listy gratulacyjne	33

I. ZAGADNIENIA OGÓLNE

CEZARY KULESZA

Konflikt między prawami pokrzywdzonego i oskarżonego w perspektywie 10 lat ewolucji polskiego procesu karnego – zarys problemu	53
---	----

RADOSŁAW OLSZEWSKI

O stabilności i funkcji gwarancyjnej prawa karnego procesowego	71
--	----

MARIA ROGACKA-RZEWNICKA

O wątpliwej przynależności współczesnego prawa karnego (procesu karnego) do prawa publicznego. Analiza systemowo-historyczna	80
---	----

JACEK SOBCZAK

W kwestii potrzeby wzmocnienia pozycji pokrzywdzonego w procesie karnym	96
--	----

PAWEŁ WILIŃSKI

Cel procesu karnego jako formy rozstrzygnięcia konfliktów w prawie karnym	115
--	-----

II. DOWODY

JAROSŁAW BERENT

Biegły lekarz w postępowaniu karnym	125
---	-----

KATARZYNA DUDKA

Znaczenie wiedzy eksperckiej w procesie karnym – zagadnienia wybrane	132
--	-----

HANNA GAJEWSKA-KRACZKOWSKA

Przesłuchanie konsularne w postępowaniu karnym	140
--	-----

BARBARA JANUSZ-POHL	
Konkretyzacja uprawnień prokuratora w zakresie wykorzystania dowodów uzyskanych w ramach tzw. wtórnej kontroli operacyjnej	150
ROMUALD KMIECIK	
O dokumentach prywatnych jako dowodach z przeznaczenia (art. 393 § 3 w zw. z art. 168a k.p.k.)	160
EWA KRUK	
Znaczenie przyznania się do winy w procesie karnym – zarys problematyki	168
AGNIESZKA LISZEWSKA	
Ochrona tajemnicy lekarskiej w postępowaniu karnym	178
HANNA PALUSZKIEWICZ	
Kilka uwag o kryteriach oceny wiarygodności dowodów w polskim procesie karnym	188
JANUSZ TYLMAN	
Rola Policji w utrwalaniu dowodów	199
ZBIGNIEW WARDAK	
Karnoprosesowe podstawy użycia wariografu	212
JAROSŁAW ZAGRODNIK	
Model postępowania dowodowego na rozprawie głównej w świetle najnowszych propozycji nowelizacji k.p.k.	222
III. ZAGADNIENIA SZCZEGÓŁOWE	
PIOTR HOFMAŃSKI, STANISŁAW ZABŁOCKI	
Standaryzacja uzasadnień wyroków sądów pierwszej instancji	235
JUSTYNA KARAŻNIEWICZ	
Zawiadomienie o przestępstwie jako forma inicjowania postępowania karnego – wybrane zagadnienia	257
JAROSŁAW KASIŃSKI	
Głos w kwestii publicznego ogłoszenia wyroku	268
JACEK KOSONOĞA	
Środek zapobiegawczy zakazu udziału w zamówieniach publicznych	279
WIESŁAW KOZIELEWICZ	
Postępowanie w przedmiocie odstąpienia od uchwały Sądu Najwyższego mającej moc zasady prawnej	295

MICHAŁ KUROWSKI	
Prawo uzyskania przez strony odpisu dokumentów znajdujących się w aktach sprawy postępowania przygotowawczego	309
ZBIGNIEW KWIATKOWSKI	
Cofnięcie wniosku o ściganie w procesie karnym	318
ARKADIUSZ LACH	
Czy reformować wnioskowy tryb ścigania przestępstw?	331
MICHAŁ LASKOWSKI	
Uzasadnienie wyroku – rzeczywistość i próby jej zmiany	339
MACIEJ ROGALSKI	
Ochrona danych osobowych w procesie karnym	347
ANDRZEJ SAKOWICZ	
Prawo do milczenia a instytucje konsensualnego zakończenia postępowania karnego	356
JERZY SKORUPKA	
Granice temporalne wolnościowych środków zapobiegawczych	372
RYSZARD A. STEFAŃSKI	
Poszukiwanie oskarżonego listem gończym	380
ANDRZEJ ŚWIATŁOWSKI	
Czy w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego jest miejsce dla konsensualizmu?	400
MAŁGORZATA WĄSEK-WIADEREK	
Złożenie wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku – wybrane problemy	409
KAZIMIERZ ZGRYZEK	
„...wylimowanie dostrzeżonych usterek i błędów legislacyjnych”. Wybrane uwagi na tle projektu zmian k.p.k. i innych ustaw z 4 grudnia 2018 r.	417

IV. ŚRODKI ZASKARŻENIA I POSTĘPOWANIE ODWOŁAWCZE

MICHAŁ BŁOŃSKI	
Uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania jako wyjątkowy rodzaj rozstrzygnięcia sądu odwoławczego	433
MONIKA KLEJNOWSKA	
Decyzje kasatoryjne w polskim procesie karnym – uwagi modelowe	443

AMADEUSZ MAŁOLEPSZY	
Kilka uwag na temat sprawności postępowania zażaleniowego w toku postępowania przygotowawczego	452
PIOTR MISZTAŁ	
Skarga nadzwyczajna w sprawach karnych. Zagadnienia wybrane	462
IRENEUSZ NOWIKOWSKI	
Sprzeciw wobec decyzji referendarza sądowego w kodeksie postępowania karnego (kwestie wybrane)	472
KATARZYNA RYDZ-SYBILAK	
Zaskarżalność postanowienia sądu powszechnego stwierdzającego niewłaściwość do rozpoznania zażalenia na postanowienie prokuratora zapadłe w postępowaniu przygotowawczym	492
DOBROŚŁAWA SZUMIŁO-KULCZYCKA	
Sporządzanie środków odwoławczych na materiałach objętych klauzulą „ściśle tajne” lub „tajne”	499
KRZYSZTOF WOŹNIEWSKI	
Skarga nadzwyczajna do Sądu Najwyższego w sprawach karnych a zasada trafnej reakcji karnej	513

V. POSTĘPOWANIE W SPRAWACH O WYKROCZENIA, ODPOWIEDZIALNOŚĆ DYSCYPLINARNA, PRAWO KARNE SKARBOWE

RADOSŁAW KOPER	
Świadek i jego zeznania w postępowaniu w sprawach o wykroczenia	529
PIOTR KRUSZYŃSKI	
Specyfika postępowania dyscyplinarnego wobec adwokatów przed Izbą Dyscyplinarną Sądu Najwyższego – wybrane zagadnienia	539
JANUSZ SAWICKI	
Dobrowolne poddanie się odpowiedzialności – uwagi do projektowanych zmian w art. 17 k.k.s.	548
GRZEGORZ SKOWRONEK	
Eksploracja instytucji pomocy prawnej w postępowaniu przygotowawczym w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe	558
PIOTR KRZYSZTOF SOWIŃSKI	
Kilka uwag o obronie obwinionego w postępowaniu w sprawach o wykroczenia	567

**VI. PERSPEKTYWA KONSTITUCYJNA, EUROPEJSKA,
MATERIALNOPRAWNA I KOMPARATYSTYCZNA**

RYSZARD DĘBSKI

Kilka uwag o tzw. związku przeciwbowiązkowości jako kryterium
obiektywnego przypisania skutku 583

KRZYSZTOF INDECKI

O zasadności wyeliminowania znamienia „uporczywość” z art. 209 k.k. 601

PIOTR KARDAS

Nowe postaci ciągłości popełnienia przestępstwa a zasada *ne bis in idem* 612

HANNA KUCZYŃSKA

Model reguł dopuszczalności dowodów w państwach anglosaskich
na przykładzie Wielkiej Brytanii 622

WITOLD KULESZA

Sędziowskie naginanie prawa w świetle niemieckiego prawa karnego 641

STEFAN LELENTAL

Przeszłość, terażniejszość i przyszłość polskiego prawa o wykroczeniach
– rozważania prawnoporównawcze 652

BARBARA NITA-ŚWIATŁOWSKA

Odpowiedzialność karna w rozumieniu Konstytucji RP oraz powiązane
z nią konstytucyjne gwarancje ochronne: zakaz podwójnego karania
oraz nakaz proporcjonalności 661

DARIUSZ ŚWIECKI

Zaskarżalność orzeczeń i instancyjność postępowania sądowego
w sprawach karnych w świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego 672

VII. VARIA

ANNA GERECKA-ŻOŁYŃSKA

Karnoprocesowe funkcje baz danych tworzonych w celu przeciwdziałania
nielegalnemu obrotowi dobrami kultury 687

ADAM GÓRSKI

Ochrona prawnokarna lekarza i przedstawicieli innych zawodów medycznych
jak funkcjonariusza publicznego – po zmianach legislacyjnych 696

BRUNON HOŁYST

Ogólne zagadnienia informatyki śledczej 706

Autorzy 715

Stan prawny na 15 maja 2019 r.

Recenzenci

dr hab. Radosław Koper, prof. UŚ
dr hab. Piotr Krzysztof Sowiński, prof. UR

Redaktor inicjujący WUŁ

Monika Borowczyk

Wydawca

Joanna Dzwonnik

Redaktor prowadzący

Paulina Staniszevska-Chudzik

Opracowanie redakcyjne

Małgorzata Szymańska

Łamanie

Violet Design Wioletta Kowalska

Projekt graficzny okładki

Grafos

Zdjęcia

Maciej Andrzejewski, Centrum Promocji UŁ
PAP/Tomasz Gzell

© Copyright for this edition by Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2019

© Copyright for this edition by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2019

ISBN (WUŁ) 978-83-8142-492-9

ISBN (WK) 978-83-8160-925-8

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

